

OKTOOBER
1 9 3 7

TÖÖLISSTEATTER

NR.

9

(7)

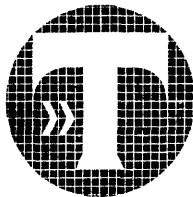
II AASTAKÄIK

HIND 20 SENTI
ÜHES KAVAGA 25 SENTI

Sisu:

	Lhk.
<i>Nigol Andresen. Kitzbergi „Tuulte pöörises“</i>	41
<i>Leo Soonberg. Näitlejate põhitüübid</i>	49
<i>Kroonik. Ületatud optimism</i>	53
<i>U. S. Sõnast ja sõnalavastusteatrist</i>	59
<i>Liisa Kevend. Tallinna Töölise-Teatri kahekümnendaks aastapäevaks</i>	61
<i>Andres Särev. V. Werner'i „Inimesed ajujäläl“</i>	65
<i>Oskar Kurmiste. Kolmekrossi ooper</i>	70
* * * <i>Lugusid näitesteinte tagant</i>	74
* * * <i>Kroonika</i>	77
* * * <i>Sabast ja sarvist</i>	78

„Tööliseater“ nr. 3 (8) ilmub detsembris

VÄHESEL ARVUL ON VEEL SAADAVAL

TÖÖLISTEATRI KÜMMET AASTAT

1926.—1936.“

Suures kaustas 120 lehek.,
rikkalikult illustreeritud, 16
lehek. vasesügavtrüki pilte.

Hind 1 kroon

Tellimised saata Töölisteatri büroole, Tallinn, Sakala 6, telefon 312-00

Kes raamatu hinna saadab rahas või väikestes postmarkides, sellele saadetakse raamat kätte saatukuludeta

Teatrikunsti ja kirjanduse ajakiri „Tööliseater“. Väljaandja: Tallinna Töölisteatri ühing. / Vastutav toimetaja: JOHANNES PÖLDROOS. / Tegevtoimetaja KARL FREIBERG. / Ilmub kuus korda aastas. Tellimishind 75 senti aastas, üksiknumber 20 senti. / Toimetuse ja talituse aadr.: Tallinn, Sakala 6, telefon 312-00. / Toimetaja kõnetunnid kella 10–12, telefon 315-33

NIGOL ANDRESEN

Kitzbergi „Tuulte pöörises“

Kaks pärast surmast lavastustõlget

A. Kitzbergi 10. surmapäev möödus hiljuti. Kuid oma elu lõpul andis vana Kitzberg lubaduse jälle kaasas olla, kui käib võitlus ja maa müdiseb. Ta ei öelnud, mis võitlus või maamüdin see peaks olema, kuid kes tunnevad ta teoseid, need võiksid öelda: kui käib võitlus inimese väärtuse eest üldse, siis on ta kaasas. Ja kas praegu ei käi selline võitlus? Kas praegu ei ole aeg, millal vana tuuletallaja lubas olla nooremate hulgas?

Kitzberg on andnud nelja lavateosega läbilõike eesti ühiskonnast: „Libahunt“ annab inimese enesemääramise püüde pärisorjuse lõpus, suure murangu eel; „Tuulte pöörises“ teise ärkamisaja, 1905. aasta, võitlustes; „Kauka jumal“ kapitalismi tungimisel maaoludesse ja „Laurits“ tekkivas eesti linnaühiskonnas. Neli teost, hiilgav probleemistik, neli omaette maailma, rida valatud kujusid: „Libahundi“ ja „Tuulte pöörises“ tüübistik, „Kauka jumala“ Mogri Märt!

Nende teostega, eeskätt „Tuulte pöörises“ draamaga, võib tähistada eesti lavakirjanduse kõrgeimaid tippusid Eduard Vilde „Pisuhänna“ ja „Tabamatu ime“ kõrval. Ja sellepärast ei ole ime, kui need alati uued teosed leiavad ikka teed teatrite repertuaari. Meile paistab: võiksid esineda sagedaminiigi.

1.

„Tuulte pöörises“ oli oodanud Kitzbergil lõplikku kuju ja lõpplahendust, kui „Vanemuise“ teatri uue maja ehitamisega ja uue kunsteatri avamisega ühenduses kuulutati välja võistlus algupärastele draamadetele. Üllatav oli, et 1906. a. aprilli lõpus oli Kitzbergil esitamisvalmis draama, mille lõppvaatus mängis sama aasta veebruaril või märtsi olustikus: karistussalgad, metsavennad Lätimaal jne. Näib, nagu varem kavatsatud ja katsetatud draama ei oleks leidnud lõplikku lahendust kahe t õ u, kahe t e m p e r a m e n d i, kahe s o o võitluses: siia oli vaja sisemise loogika saavutamiseks veel kahe k l a s s i võitlust nii ümbrusena kui sisemise tegurina, revolutsioonilustikku paratamatult raamistikuna. Oli 1905. aasta toonud ägeda feodalismivastase võitluse Eesti maaühiskonda, oli see aasta toonud täie ägedusega rahvahulkadesse võitluse „aine“ ja „aate“, materialismi ja idealismi, revolutsioonilise ja konservatiivse m õ t l e m i s v i i s i vahel, siis alles mitmekülgne võitlus muutus dramaatiliseks, siis endise taluperemehe poja võitlus oma lapsepõlve mängusõbra eest, sulase võitlus peretütre eest, kuid ka oma talu eest võis saada sügavuse ja lause ning ületada Koidula „Säärase mulgi“ antud „raassi“-komöödiat ja taludemüügi tagasihoidliku draama raamid. Tugev isik saab tegevusevõimaluse ühiskondlikus pöördes, ja Jaan uute ideede kandjana võib kuulutada: „...vana ilmakord, mis nagu kalju näitas seisvat, puruneb, pudeneb... nüüd maksab juba isik!“ Ja väliselt konservatiivse talupojaklassi esindaja Jaak, kes oma elukogemustega on jõudnud ette oma klassist, võib kuulutada draama lõpus osalt Jaani sõnadega, kuid oma ideoloogiale kohaldatult — alalist muutuvust, alalist võitlust, vormide vahelduvust: „Kõik, mis vana, puruneb, pudeneb, langeb! Endised aated langevad, kändude vahelt tärkavad uued üles, ja — pörkavad ka korra

puruks!... Ja uus põlv tuleb ja ehitab rusude pääle ikka jälle midagi uut, midagi, mis meie teada ei oska, ja ... nõnda... on hää!“

Mis ideoloogilist vahet on viimasel leheküljel, enne viimase eesriide lan gemist, Jaani ja Jaagu vahel? Ideede väljendamise abstraktsuses või konkreet suses? Teadlikkuse astmes ja küpsusekraadis? Vahe ei ole igatahes selles, kuidas kummagi isiklik elu on purunenud.

Ei vii ühikondlikule lepitusele Kaarli nõrk ja veretu ühiskondliku rahu idee. Ei suuda Kaarel Jaani oma ideede pooldajaks võita; kuid Jaak kordab peagu sõnasõnalt Jaani mõtteid. Mis sest, et ei Jaak ega vist Jaangi saa näha oma ideede teostumist: Jaak näeb Jaani ja oma tütre lapses uut lootust: „Kuula, ... sääl hingitseb noor elu, — tema ehk saab s e d a näha!“

Jaani ideede teostumist? Jah, kuivõrra sellesse ideestikku ei ole vägi valdselt põimitud talu.

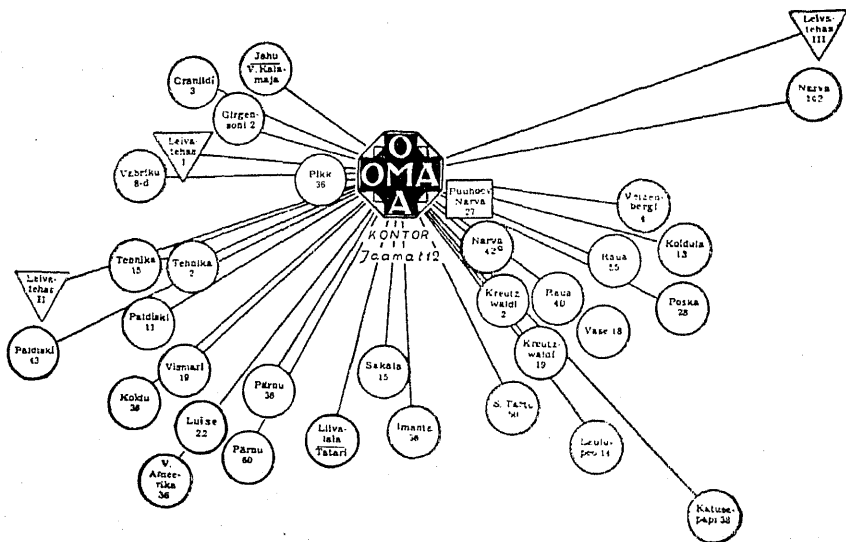
2.

Kahtlemata on Kitzberg eesti talupojaklassi kirjanik enam, täiemal kujul kui keegi seniseist kirjanikest. Kitzberg on andnud oma suured kujud talu pojamiljööst eri aegadelt, ta on esitanud talupojapsühholoogiat nii Tammaru sugukonna elufilosoofias kui Mogri Märdi elupraktikas. Ta on andnud mur ranguaegade talupoja esindaja katse Kaarli kujus. Kuid Kitzberg kirjanikuna astub üle talupojaklassi raamide, muutub samast talupojaklassist tekkiva noore, omas ümbruses ja ajas uuendusliku, revolutsioonilise linnakodanluse kirjanikuks, rahuldab selle tugeva isiku taotlusi ja istutab mahajäänud maa oludesse neid probleeme, mis olid omandanud eluõiguse edenened ühis kondlike olukordadega maadel. Ja „Tuulte pöörises“ on ta feodalismivastase revolutsiooni v a b a m e e l s e kodanluse ideestiku esindaja.

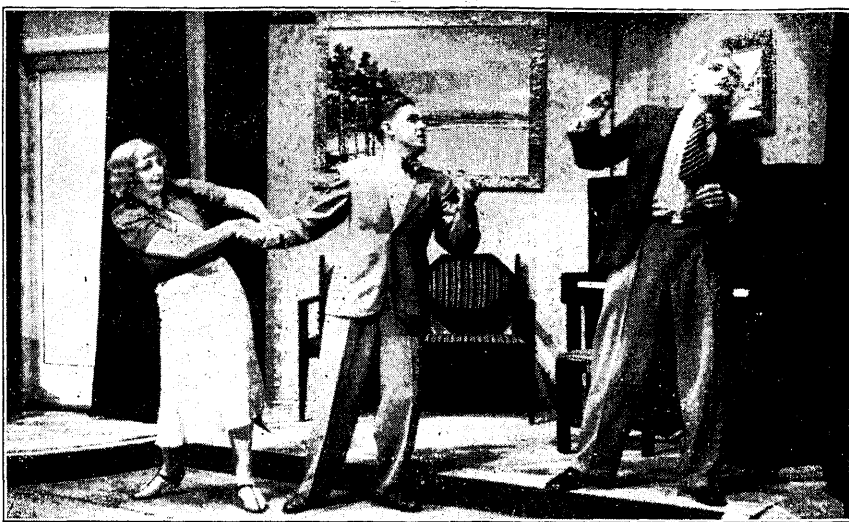
Kahtlemata Kitzberg oli 1905. a. sündmustes vaatleja, kuid ta nägi paratamatult selles võitluses suurt ajaloolist murrangut, suurt väärtuste ümber hindamist, mis ei pidanud tooma võidu või kaotuse korral ainult mõnesugu-

PERENAISED!

T/ü. „OMA“ kauplused alati paremini varustatud
Teenivad Teid ustavalt ja hästi.

Tee T/ü. „OMA“ kauplusesse on tee otstarbekohasele ostule.

Marica Jotuni „MEHE KÜJELUU“

Elli (L. Römmer), arst (H. Maldre) ja apteeker Ollenberg (J. Romot)

Lavastus: Andres Särev

Lavapildid: Herbert Tamm

seid muutusi peremehe ja sulase patriarhaalsesse vahekorradesse, vaid millel oli oma ümberhindav mõju moraalele, kogu mõtlemisviisile.

Ei tule sellepärast vaadelda eriti Jaani linnaproletariaadi marionetist esindajana. Sellena ta oleks mõnigi kord karikatuurne. Ta on oma ümbrusest üle kasvanud tugev isik, kes selles miljöös võitleb oma õiguste eest, kuid ühtlasi, olgugi teises järjekorras, omataoliste õiguste eest.

Kitzberg ei võinud anda objektiivset 1905. a. käsitlust juba sellepärast, et ta lõi „Tuulte pöörises“ otse kesk kujutatavaid sündmusi; ta ei võinud mõista selle liikumise kõiki külgi, sest et ta oli seotud ühe osaga selle liikumise juures; ta ei suutnud anda 1905. a. haaravat pilti ka oma elukäsitluse tõttu — ja sellepärast ta bagatelliseeris „Tuulte pöörises“ ühiskondliku võitluse peremeeste ja sulaste vaheliseks võitluseks — selle suure võitluse feodalismi vastu, kus vahetevahel võis juhtuda ja paratamatult juhtuski ka peremeeste ja sulaste vahelisi konflikte, igatahes ainult kõrvahomentidena. Kuid ta tabas õieti olustiku, milles ta uusaegsed tugevad isikud võisid hakata leidma tegevusvõimalusi.

Kui palju ei olekski võltsi 1905. a. sündmuste hindamises, „Tuulte pöörises“ on siiski suur draama heledalt meelde jäävate kujudega ja komplitseeritud võitlusega.

3.

Pärast Kitzbergi surma on avatlenud „Tuulte pöörises“ kaks korda uuele tõlkimisele kolme näitejuhi poolt. Kui 1929. aastal Hilda Gleser ja Priit Põldroos püüdsid seda tõlkida uusaegse lava ja eriti töölisteatri nõuete kohaselt, siis aastal 1937 on teinud seda Juhan Tõnopa „Estonias“ nähtavasti uue teatri nõuete kohaselt.

Gleser-Põldroosi lavatõlge ei olnud tavaline lavastus, see oli autori mõtete tõlge, tekstikriitiline analüüs! Kui Kitzberg kuuleks maad müdisevat ja oleks jälle meie seas, siis ta kirjutaks „Tuulte pöörises“ sellise redaktsiooni! Kui ta oleks tahtnud oma draamat ümber töötada, ta oleks muutnud seda umbes selliselt! Gleser-Põldroosi tõlge oli tehtud tõlkimise meetodiga: hää ilukirjanduse tõlkija võõrkeelde peab kujutlema, kuidas oleks kirjutanud see kirjanik tõlkekeeles. Sellepärast püüdsid Gleser ja Põldroos kõrvale heita kõik, mis kujutatavas ajas autoril ei tarvitsenud selge olla või mis teda võis segada, sellepärast rõhutati isikute ja sündmustiku seost tolle pöördelise ajaga. Sellepärast vähendati Kaarli iseloomustustest sentimentaalset joont (tundeinimesena ta oleks pidanud Leenale enam tähelepanu omistama), temast oli tehtud taluideoog, kuhu, keda Kitzbergi teosed tunnevad muidugi küllaldaselt: see on Tammaru perekonna järglane „Libahundist“, Püve Peetri riugasteta uustrükk: Gleser-Põldroosi tõlkes Kaarli põllumajanduslik aru

ütleb, et kahe Soosaare talu ühendamine abielu kaudu aitab selle perekonna talupoja-aristokraadi asendisse, ja see on side Kaarli ja Leena vahel, mitte armastus. Selle mõttega on harjunud ka Jaak ja Leena, ja Kitzbergi naise-ideaalid on muiski teostes harjunud ennast ja oma kalduvusi ohverdama talu häälolule Püve Peetri talumonarhistliku ideoloogiat pärast.

Selles käsitluses Kaarel ei olnud karikatuur, vaid ta oli sümpaatne asjalik majandusmees, kes teadagi kõneleb palju ka ideedest. Et meie kõik vaadates tundsime kahju Leena ohverdumisest mehele ilma armastuseta, võis olla soodus „Kauka-jumala“ mammonavastase tendentsi toomisele ka sellesse teosesse.

Mis oli selles käsitluses Leena? Mispärast see mitmeti tugev naine ei suutnud lahti rabeleda ka kohustest, ka üldisest moraalist, ja minna Jaaniga?

Sest et Leena ei olnud sugugi Jenoveva. See oli emantsipeerunud naine. Nagu ta esimeses ja teises vaatuses tahab vabaneda taluidee ja talukohustuste teenimisest, nii ta tunneb kolmanda vaatuse lõpus, et Jaan, kui tugev mehe ja armastajana ta ei olekski, surub ta alla, vallutab ta vägivallaga, hävitab ta isiksuse. Ja selles käsitluses võitlus kahe soo vahel osutub naise emantsipeerumise võitluseks. Leena ei ole lõplikult murtud, ta on ainult murdumas. Võitlus Jaaniga on teadagi komplitseeritud. Kuid Kaarli sekka-tulek neljandas vaatuses annab talle uue võitlusepositsiooni, Kaarli tagasihoidlikkus ja suur järjekindlus lubab tal oletada sel teel vabanemist.

Ja Jaan? Jaan oli selles tõlkes teadlik sotsialist, kuid samuti täisimene kõigi oma kirgedega. Armastus talutütrega viis ta ainult vastuollu oma revolutsionäärikalduvustega. See armastus lubas mõista ta võitlust ainult armastuse ettekäändena, armastuse kaudu ka taluperemehe positsiooni vallutamise ettekäändena. On muis küsimustes Kitzbergi teksti põhjal vaidlusi, siis Jaani see mõistmine on kahtlemata Kitzbergi oma.

Kolmnurk, kaks meest võitluses ühe naise pärast, esineb kirjanduses ja elus alati. Kuid Jaani tugeva isiku jaoks on vaja keerulisemaid

Teatrikülastajad!

Firma «FOTRA»

Tallinn, Vana Posti tän. 8, telef. 476-24

soovitab tehniliselt täiuslikke ja välimuselt nägusaid raadioaparaate

Philips sümfoonilisest sarjast 38

PRELUDIO - Kr. 235.-

RONDO - Kr. 295.-

SONATA - Kr. 365.-

FUGA - Kr. 495.-

Demonstreerime ka kodus, millisest soovist palume teatada telefoniteel. Igasugune nõuanne raadio alal ja aparatuuride kodune järelevaatamine asjatundjate poolt.

„MEHE KÜLJELUU“
Amclie (H. Scooper) ja Tuomas (R. Bauman)

aegu: revolutsiooniaegu, et ta traagika oleks samal ajal realistlik, kuid ometi sügav. Leena vabastamisvõitlus nii talu kui mehe vastu on ehk üldse võimalik revolutsiooniaegadel, millal naissoo vabastumine võib omandada igas miljöös suure lause ja sügavuse. Ja see loogika nõuab revolutsiooni-aja allakriipsutamist, ajaloolise raamistiku rõhutamist.

See oli tõlke loogika. Ja nagu ühest keelest teise tõlgitud romaanist paremaks mõistmiseks võib olla lühendatud kõik, mis ei vasta lugeja assotsiatsioonidele, nii hävitati siit tekst, mis oleks toonud vastuolusid sellele mõistmisele, kuid siia lisandati ka lavastajate oma teksti, kuivõrra see pidi andma selgust teosele ja eeskätt vabastama teisalt stseeni liigseist kõnelustest. Sellepärast draama algas proloogiga, mille aine oli saadud Jaani ja Kaarli dialoogist esimeses vaatuses, sellepärast kolmanda vaatuse ees oli eri stseen, mille aine osaliselt pärines kolmanda vaatuse vahestseeni kõnelustest, kuid millele lisandati ka linnast tulnud agitaatori ja ebateadlike maameeste vastuolu revolutsiooni teostamise küsimustes: lõppvaatuse ideoloogiline etteselamine, 1905. aasta feodalismivastase revolutsiooni paratamatud sisehehtlused.

See tõlge tekitas omal ajal vaidlusi ja elevust. Kuid see oli lavaliselt elav ja Kitzbergile võimalik variant. Muidugi, kui üldse anname lavastajaile vabadust autori antud teksti muuta — mitte ainult lühendustega, vaid ka ümbertõstmistega ja juurdekirjutustega. Vabadust mitte ainult lausete, vaid ka stseenide kaupa.

4.

Teisel ajal, teises teatris, teiste nõuetega oli Juhan Tõnopa, „Töölis-teatri“ väljaõppinud õpilane ja praegune „Estonia“ näitleja ning algav julge näitejuht, asunud oma lavalise tõlkimistö juurde.

Tõnopal ei olnud tähtis, et lugu juhtus 1905. ja 1906. aastal. Ta nägi vana Jaagu huvitavat kuju, ja ta võitis selle esitamiseks seesuguse klassikalise vanamehekuju, nagu on Albert Üksip. Ta leidis mitmeti keerulise hingega Kaarli, uusaegse positiivse hingega peremehe, ja Ants Lauter riskeeris hakata seda mängima. Ta nägi Jaani nagu Jack Londoni romaanist väljakukkununa ja Kaarel Karmis vastavad võimed selle osa mängimiseks. Ning lõppeks ei jäänud sugugi kõrvale Leena, mitmeti meeldiv, kuid teadagi mitmeti arusaamatu hingega tütarlaps, kelle lihtsustatud kuju töötlemisele kutsuti Els Vaarman.

Tõnopal, ütlesime, ei olnud tähtis, millal teost mängitakse. Et meie kriminaalpolitsei taseme juures tunduks uskumatuna ja peaks olema uskumatu, et viimane vaatus mängiks praegu, ja et ka muidu nüüdsel ajal ei oleks mõeldav Jaani liikumine, siis võis sündmus olla ajal, kui õiget korda

Telefonogramm.

Lisaks sobivale lõikele ja inglise stiilile soovitame uusi kodumaa ja inglise sügis-talve riideid.

Asut. 1897. a. Peterburis

MOEKÜSIMUSIS NÕUANNE

Rätsepaäri.

Mait Juhanson ja Poeg

(Max Johanson ja Poeg)

Tallinn, Rataskaevu 22. Telefon 432-89

(enne Lühikejalg 6)

maal ei olnud. On see tähtis, 1906. või 1919. aastal? Aga nagu Gleser ja Põldroos omal ajal, nii Tõnopa nüüd pidi tooma Kitzbergi lavaliselt meie ajale ja oma publikule lähemale. Gleser ja Põldroos tegid seda stseenide juurdekirjutamisega ja simmanistseeni kasutamisega vahemänguna, mis ei olnud mõeldud ainult ajaviitena, vaid ka ideoloogilise selgitustööna. Tõnopa kasutas selleks pöördlava, lõhkus Kitzbergi stseene kaheks, asetades neid kord talu õue, kord tuppa, ja pööras tehnilise huvi tekitamiseks lava publiku silma all. Ja et viimastel aegadel teeneliste lavategelaste sekka on kuulunud tihti ka loomad, siis ta oli hankinud tubli Muri ja tema Sancho Panzaks karjapoisi. Muri esines enamasti ikka, kui õu esines, sest koer elab õues. Ja vahelduseks oli loodud teise vaatuse algusse Mikumärdi laupäevaõhtu vaga teenijatüdrukuga, lõõpivate sulaspõistega ja lõõtspilliga. Nõnda elav dekoratsioon oli tehtud mitmekesiseks, sellega ka segavaks.

Kahju, enam ei ole meeles Gleser-Põldroosi lavastuse Anu. Teame, oleme talle kõik tigidad otsekui Jaani eluõnne rikkumise pärast. Oli rõõm näha Albiina Kausit selles Kitzbergi muidu armastatud kõrvalosas. Kuid mispärast see kuju oli põhiliselt karikeeritud? Mispärast iga kõrvaltegelane oli ainult koomiline lisapala, alates laupäevaõhtustseenist, lõpetades viimase vaatuse Matsi, Hansu ja tüdrukutega? Kui ainult mängulise elemendi lisandamise pärast, siis see on liigne, sest Kitzbergil on mängu küllalt. Või sellepärast, et Shakespeare ka laseb alamt rahvast jantida vahestseenideks? Kuid Kitzberg ei lase. Sellepärast see on asjatu. Ja järgnev traagika on nii suur ja traagilised efektid nii mõjukad, et ei ole vaja traagika suurust lasta välja paista eelneva koomika ja jandi abil.

Ja Kaarel Karm, suure jõuga näitleja, valmis mängima iga Alaska kullakaevurit, leidis sellest lavastusest enese osa väga lihtsa. Kitzbergil Jaan on komplitseeritud hingeeluga mees, kes teises vaatuses mõtleb kuuldavalt, nii et emagi teda ei seega! „Ah! Kahevahel vangun, ... tuulte keeru sees seisan!! Kuula südames, kuis sääl pasunad põravad, kuis vägev laul kohiseb: Üles, sa tööliste parv! ... Punaste lippude alt kutsuvad, näitavad tööst

„MEHE KÜLJELUU“

Topics (E. Kivilo) ja Miina (A. Tamm)

kõvaks läinud käed: meie hulka, maha rikkad, ära päikese paistelt, kes süäl küllalt kaua ennast soendanud, meie õnnestame maailma, meil on seks õigus, meil, kes meie seks oma higiga enesele õiguse lunastame...“ Anu: „Jaanikene, Jaanikene! Nüüd sa jampsid jälle.“ Jaan: „Aah! Jää rahule, ema. See'p see on! Minu südames, süäl on veel palju isa ja isaisa verd. Kokkukasvanud olen ma nende mõtetega, nende püüdmistega. Need... tahtsivad oma käe pääl, oma oksakese pääl õnnelikud olla!... Ja mina... ripun siin selle mäe, selle lapikese mulla, selle tüdrukukülles... ehk küll, kuula... nad südames mind teiste hulka võitlema hüüavad...“

Tarvitseb karpida see osa teisest vaatusest välja, ja Jaanist ei ole palju muud järele jäänud kui tavaline kättemaksja, vapsiks vihastanu, kellel ei tarvitse olla mingit muud mõtet kui talu vallutamine Leena kaudu või selle ebaõnnestumise järele igasuguse loogika kadumine.

See kohutav lihtsustamine on teinud küsitavaks selle tõlke. Sest draamatilisi konflikte ei saa lahendada „positiivsusega“. Vana Kitzberg armastas inimesi, ja „Estonia“ teatriprogrammi saatesõna ütleb: „Meie ühes Kitzbergiga pooldame inimesi.“ Kuid inimese armastamine Kitzbergil kui ka muil kirjanikel tähendab eeskätt selle tegude mõistmist, teemotiivide näitamist. Jätta Jaan ainult suureks kättemaksjaks „ühel hooibil oma isiklikule vaenlasele ja kogu vihatud ülaklassile“, nagu ütleb saatesõna, tähendab küll Jaani talupojastamist, kuid mitte tema mõistmist. Kujutada Jaani „ägeda temperamendiga ja liiga vähese enesekontrolliga inimeseks“ tähendab Jaani kaheksat aastat mitte mõista. See tähendab Jaani vaatlemist lihtsa kriminaalkurjategijana. Kitzberg, vana tuuletallaja, oli sootuks teises arvamises.

Ja kui Leena neljandas vaatuses on kõigest üle, amatooslikult ennast-valitsev, siis võib seesugusena Leenat ka kujutada. Kuid see ei ole enam vana Kitzbergi Leena. Too Leena võitleb enesega väga kaua, kuni ta otsustab. Tõnopa lavastuses — vt. seletus saatesõnas — Jaan jorutab neljanda vaatuse alguses „Varšavjankat“, jorutab, hoolimatult, ükskõikselt. Siin võib olla Leenal esteetilisi põhjusi akna sulgemiseks, kuid ka maailmavaatelisti, kui ta ei suuda sallida barikaadilaule. Kitzbergil Jaan laulab armastuslaulu, ja süäl Leenal on muid põhjusi akna vaikselt sulgemiseks, mitte kinnilöömiseks. Sest kas on asjatu Leena kõnelus neljandas vaatuses: „Kui ma ärkasin, kui tuul punase udu laiali puhus, tundsin ma, et mu hing külma pärast lõdisedes mehe ees seisis, kellega mind vähemgi side ei sidunud. Minu elu pidupäeva tuhat tuld olivad kustunud...“ On siin maailmavaadete ning seisulike ja kasvõi esteetiliste

arusaamade erinevuse tagajärjel pettumus Leena poolt? Meile paistab, et sel „elu suurel pidupäeval“ ei olnud ega võinud olla määravaks „maailma-vaadete ning seisuslike (NB: mis seisuslike? Jaan on, kui tahetakse käsitleda nii, talupoja seisusest ja põlise talupoja soost: Tema ju ka talu tõugu, ütleb Anu) ja kasvõi esteetiliste arusaamade erinevus.“

Et Hamletit on mängitud nii frakis kui raudriides, siis ei ole küsimus sellest, kas käesolev „Tuulte pöörises“ tõlge on õnnestunud või ei. Kuid see on uus mõistmine, alla kriipsutatud sulaste-tüdrukute jandiga, Muriga ja Leena pühapäevase triibulise seelikuga, „negatiivsete“ tüdrukute moeritetega, mitmesuguse bagatelliga. Iga kuju hää, Lauteri Kaarel ja Üksipi Jaak parimad, mida võime neist kujudest oodata, kuid tegelaste sotsiaalse motiveeringu mahasalgamisega on saanud tegelaskond ise õõnsaks, Jaan Alaska kullakaevuriks, Leena salonginäitlejannaks ja „Tuulte pöörises“ on muutunud elulähedasemaks, pääasi, pinnalähedasemaks.

5.

Tulev aasta tahetakse kuulutada kaunite kunstide aastaks — nii soovitab seda vähemasti härra Alfred Vaga. See oleks kahekümnese aasta vabariigi iseseisvust ja viiese aasta vapside individuaalsest kaotusest, kuid moraalsest võidustki lugedes. Kui nii, siis tuleb arvatavasti ka teatritel oma osa täita. Ja siis — või ka ilma selle aastata — palun võtta teatrite juhatusi tõsiselt kaalumisele teatrijalooliste etenduste korraldamise. Kas ei oleks võimalik restaureerida Menningi lavastus „Vanemuises“ kui Kitzbergi silma all teostunud, Menningu nõuannete kohaselt muudetud teksti ja Kitzbergi mõistmise kohaselt teostatud lavastuse algupärand, ja kõrvuti tuleks anda ka Gleser-Pöldroosi lavatõlke uuustrükk ning — mis ei ole seotud enam mingite raskustega — ka Juhan Tõnopa uustõlge, ümberluuletus. Nii harjuksime leidma ühest draamast igauks vastavat oma kalduvustele, kuid samal ajal harjuksime nägema, kui relatiivne on kogu maailm meie ümber. Kitzbergi draama väärib seesugust katsetamist ja tõlkimist. On vaja, et selliseid tõlkeid esitataks kõrvuti algupärandiga.

Kahju, et vana tuuletallaja ei saa seks puhuks meie sekka tulla. Temale valmistaksid need tõlked väga palju muhedat tuju.

EESTI OMAVALITSUSTE JA
ÜHISTEGELISTE ASUTUSTE
KINDLUSTUS A/S.

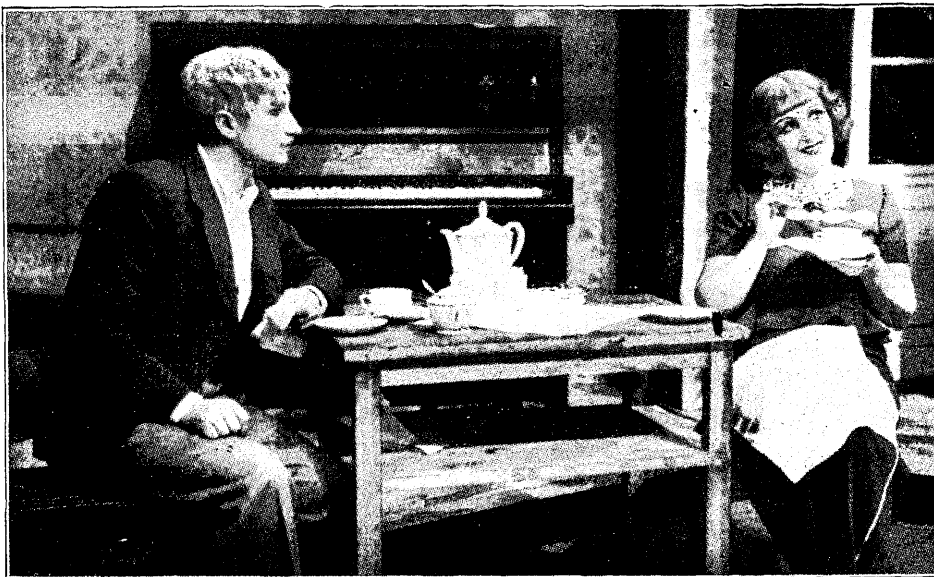
«OMA»

KINNISVARAD TARTUS JA VILJANDIS

TULE-, ELU-, JA TEISED TÄHTSAMAD KINDLUSTUSED

SELTSI JUHATUS: TARTUS, RIIA TÄNAV 41, TELEFON 3-44

TALLINNA OSAKOND:
TALLINN, V. KARJA 3, TELEFON 437-59

M. Jotuni „MEHE KÜLJELUU“ — Apteeker Ollenberg (J. Romot) ja Elli (L. Römmer)

LEO SOONBERG

Näitlejate põhitüübid

Antiikaja kuulsamateks kõnemeesteks olid kahtlemata kreeklane Demosthenes ja roomlane Cicero. Kummalgi nendest oli määratu mõjuvõim oma kaasaegseile ja seda kõike tänu oma kõneoskusele. Niihästi Demosthenese kui ka Cicero kõned on omalt sisult ja vormilt omaette kunstitööd. Selletõttu need kaks on jäänud maailma ajaloos oratorite suurkujudeks. Nende loorberite haljust pole suutnud kolletama panna ükski hilisema aja kõnemees, ei Desmoulin, ei Gambetta ega Pitt.

Ometi nende kahe vahel on suur erinevus. Hästi iseloomustab seda vahet üks kirjandusteadlane, kes ütleb nii: „Kui Cicero kõnetooli asus ja omad hästipõhjendatud kallaletungid Catilina ja Ko'le ette kandis, siis kõne lõppenud lausused kõik kuulajad: „Cicerol on õigus!“ Kui aga Demosthenes omad tulised ässituskõned Makedoonia Philippi vastu pidas, siis hüüdsid kuulajad: „Kadu Philippile! Maha temaga!“ Ehk lühidalt: Cicero kõneles kuulaja mõistusele, Demosthenes — tunnete.

Kui analüüsida Cicero kõnede ehitust, siis näeme, et kõneleja siin eeskätt rõhku on pannud loogilisele järjekindlusele. Iga lause on hoolega läbi mõeldud, niivõrd hoolega, et iga katse vastu vaielda juba eos lämmatatakse.

Firma **RICHARD LANGE**

Tallinn, Vanaturukael 5, tel. 436-20

KALLISKIVID

**KULD
HÖBE**

KELLAD

TUNTUMAIST
Schweitsi vabrikust

ALPAKA

KRISTALL

Tellimiste, paranduste vastuvõtmine. Hinnad mõõdukad. Graveerimine, kuldamine, hõbetamine.
Ostan kalliskive, kulda ja hõbedat ● Oma töökoda

Kuid mitte üksi kõne sisuline külg pole külmalt kalkuleeritud, vaid ka kõik ilukõnelised võtted ja hüüatused on kindlasse süsteemi seatud. Cicero kõne on kõigiti meisterteos. Veel praegugi — 2000 aastat hiljem — tunduvad nad, tänu oma raudsele loogikale, veatuina. Kuid, nagu ajaloolased teavad väita, olevat selle oraatori esinemine välispidi olnud üpris mõõdukas ja rahulik. Ei mingisuguseid veendapüüdvaid žeste ega hääletooniga mängimist.

¶ Hoopis teistlaadi kõnemees oli Demosthenes. Tema hindas kõnes eeskätt esinemise-momenti, ettekande-külge. See mees õppis oma kõne mõjuvust allika vulisemist kuulates. Kõne meloodiline külg oli tema meelest tähtis, sellepärast harjutas ta juba aegsasti oma häält lauldes. Teame, kuidas ta oma diktsiooni parandas rääkimise ajaks kivikeste suhu võtmise abil jne. Tema kõne sisuliselt ei evinud küllalt tugevat loogikat, küll oli siin aga ohtralt paatos ja hüüdmärke. Isegi vastuoksusi juhtus kõnes. Palju ruumi oli jäetud silmapilgu improvisatsioonile. Ja nii ta haaras kuulajate tundmused ning mängis neil nagu instrumendil. Ent ta elas oma kõnele sisse.

Võib kerkida küsimus, et milleks see pikk jutt neidest kõnemeestest. Ma leiän, et need kaks oraatorit on parimad kahe loova tüübi esindajad, ja kui kõnemehed, kellele tuleb arvestada publikuga, on neil üpris palju sarnadust näitlejaga. Sest kui hakkame teravalt jälgima viimaseid, siis näeme just neid kaht põhitüüpi laval liikumas. On näitlejaid, kes oma osa on mõistuselisel läbi töötanud ja selle laitmatult edasi annavad, kuna teine liik näitlejaid loovad silmapilgu impusi mõju all.

Mõningate näitlejate juures näeme eeskätt mängu tehnilist külge. Meie imetleme neid, et ah kui peenelt oli see žest leiutatud, kui hästi too näoilme aitas hingelist momenti tõlgitseda, kuidas oli toredasti hääletoon sellele elamusele sobiv jne. Ning pärast ütleme: „Küll see näitleja teeb oma osa hästi!“ Niisuguse näitleja juures imetleme tema oskust ja võimisi. Meie ütleme: „Tal on õigus!“

Jalgrattad ja osad
.....
Õmblusmasinad
.....
Kirjutusmasinad
.....
Raadioaparaadid
.....

Müük järelmaksuga

Kr. Saar & Ko

.....
TALLINNAS — TARTUS

Soodsaimatel tingimustel laenutate näidendeid

**E. Haridusliidu
Teatritarvete laost**

T a l l i n n , Uus tän. 2. Telefon 452-02

„MEHE KÜJELUU”. — Kupumoor
(O. Jürisson)

Kuid on ka hoopis teiselaadseid näitlejaid. Nende juures meie ei märkagi, kuidas ta oma osa tegi. Meie elame tema osakäsitlusse vahetult sisse, naerame ja nutame temaga, ent kui hiljem küsitakse, et kuidas see näitleja seda ja seda stseeni andis, siis meie ei tea. Me pole märganud ei tema žesti, intonatsiooni ega miimikat. Oleme saanud meelejääva lavakuju, ent pisiasjad on meie tähelepanu väljalt haihtunud. Hüüame: „Bravoo, Hamlet!”

Nendest kahest erinevast osakäsitlusest saamegi näitleja põhitüübid: intellektuaalse ja emotsionaalse. Üks, kes omad osad konstruib mõistuse abil ja teine, kes silmapilgu intuitsioonist haaratuna kehastab lavakuju. Kuna aga maailmas üldse puhtaid tüüpe ei leidu, siis näeme teatris näitlejaid, kes ühele ehk teisele põhitüübile liginevad. Osa näitlejate juures prevaleerib mõistuseline moment, kuna teise osa juures on emotsionaalne külg ülekaalus.

Meile, eestlastele, näib mõistuseline looming rohkem sobivat. Terve rea

VÄSINUD või JANUNE?

SIIS

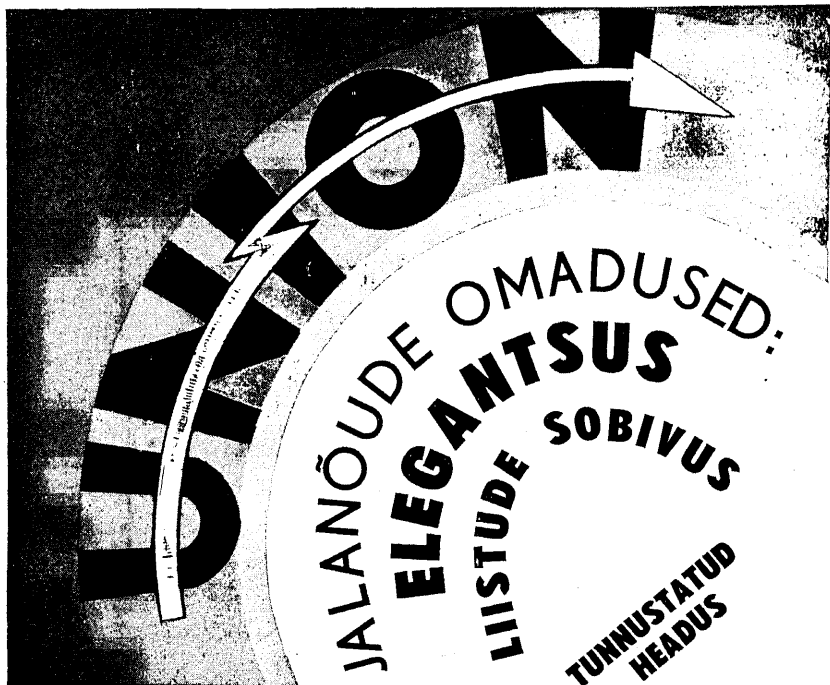
SAIKU ÕILU

KOHANE

meie nimekamate näitlejate juures võime märgata mõistuselise momendi domineerimist. Sellepärast võimegi leida meie retsensioonides sageli märkeid: „Ta tegi selle osa (selle stseeni) hästi“, või: „Ta andis oma osa usutavusega“. Ning kui näitlejal juhtub mõni komistus lause rõhutamises, žestides jne., siis paljudel juhtudel arvustused noteerib seda otsekohe. Viga pole siin mitte selles, et arvustajad oleksid norimishimulised, vaid näitleja oma mõistusliku osakäsitusega sunnib vaatleja tähelepanu oma tehnikale.

Ma ei taha sellega sugugi veel öelda, et näitlejal ei tarvitseks niipalju näitlemistehnikaga tegeleda, elagu osale sisse ja tulemused on briljantsed! Sugugi mitte! Palja ossa sisseelamisega ei saavutata mingeid tagajärgi, kui väljenduslikus küljes ohtralt puudusi esineb. Tehnika peab laitmatu olema, kuid teda ei tohi ette toppida. Seda aga mõnes teatris tehakse. Mõni näitleja esinemise ajal otsegu kogu aeg püüaks vaatlejale meele tuletada, et vaata, armas inimene, kui toredasti ma seda teen, milline peen üleminek, milline toonimuutus! See kõik võib olla ju vägagi virtuooslik, kuid see pole enam kunst, vaid kunstükk!

Meil on palju Cicerosid ja vähe Demosthenesid. Sellepärast meile teater ei paku küllaldaselt sügavaid elamusi. Selletõttu publik pärast etenduse lõppu lahkudes ei räägi etendusest, vaid asub otsekohe omavahel päevaküsimusi arutama. Kuid ega sellepärast veel etendust ei laideta. Kui juhustlikult jutt sellele teemale satub, siis lausutakse: „Jah, mängisid hästi. Üldse meil mängitakse hästi!“ Ma usun, siin vist ongi põhjus, miks teater meil pole saanud nii südameasjaks, nagu ta seda on Nõukogude Venes. Meie ei võta teda ju kuigi tõsiselt!

„MEHE KÜLJELUU“. — R. Bauman
Tuomascena

KROONIK

Ületatud optimism

Jooni ja võrdlusi Töölisteatri tegevusest

Töölisteatri möödunud tegevusaasta aruandeid sirvides näeme, et 1936./37. a. hooaeg märgib endaga jälle suurt sammu edasi Töölisteatri seni peatamatul tõusuteel. Teatri tegevuse kasvamine ja ka kunstiline süvenemine oli isegi nii silmapaistev, et leidis parandamatuid „optimiste“, kes usaldasid kindlat arvamist avaldada, nagu Töölisteater just möödunud hooajal olevat saavutanud oma kunstilise ja tulundusliku maksimumi ja et edasi minna polevat enam kuhugi. Arvud on tõepoolest Töölisteatri väga tagasihoidlikkude võimaluste kohta üllatavalt suured: kulud ja tulud tasakaalus kaugelt rohkem 70.000 krooniga, etendusi antud 274, teatrit külastanud 95.520 inimest, kassatulusid saadud ligi 5 miljonit senti. Teatrikülastajate arv on tõusnud tublisti üle poole meie suure riikliku teatri kõigi tegevusharude külastajate arvust, ületades suurel määral „Estonia“ sõnalavastuse ses suhtes („Teatri“ andmeil külastas „Estonia“ sõnalavastusi möödunud hooajal 74.069 inimest). Ka Eesti Draamateater suutis möödunud hooajal Tallinnas ja ringreisidel kogu maal oma sõnalavastusetendustele vaid 92.839 inimest kokku saada. Sellest selgub, et juba möödunud hooajal vähemalt oma tegevuse ulatuse poolest Töölisteater oli kõige suurem sõnalavastusteater Eestis. See on saavutus, mis nõuab märkimist ka sel juhul, kui Töölisteater ehk kunstiliselt põlnudki veel jõudnud kas või suure riikliku teatri tasemele, ületades aga kindlasti kõik teised Eesti teatrid.

Kuid ometi käesoleva tegevusaasta celarvet ja tegevuskava koostades nähtavasti vähem „optimistlikud“ Töölisteatri tegelased leidsid, et teatri optimum pole veel kaugeltki saavutatud, arvasid, et selleks kulub veel nii mõnigi aasta sihiteadlikku, püsivat ja pingerikkast tööd, — ning koostasid

eelarve ja tegevuskava, mis on jällegi tunduvalt suurem möödunud hooaja omast. Suurendati etenduste arvu vähemalt 310-ni, mis tähendab küll maksimaalset piiri, kuna üle 8 etenduse nädalas ei saagi anda. Ühtlasi suurendati ka näitetrupi koosseisu 4—5 nimeka jõu võrra, nii et Töölisteatri näitetrupp praegu oma 25-inimeselises koosseisus, kui arvestada üksi kuupalgalisi, ei ole mitte ainult kõige suurem Eestis, vaid ka kunstiliselt kuulub tugevamate hulka. Seejuures ka näitlejate noorpõlve juurekasv just Töölisteatriks on tugev ja lootustäratav. Enne kõike aga Töölisteatri õnneks on, et ta on suutnud endaga siduda Eesti teatri kunstierksamaid ja sihiteadlikumaid näitejuhte — Särevi ja Pöldroosi, kes käesoleval hooajal on täiesti vabad teiste teatrite tööst. Oma trupi praeguses koosseisus, praeguste näitejuhtide kunstilisel ja pedagoogilisel juhtimisel on Töölisteater kunstiliselt täiesti kindlal alusel ja suudab arvatavasti ka majanduslikult ületada veel nii mõndagi optimismi ja optimisti.

✦

Millise kiire tempoga Töölisteater on arenenud kolme-nelja viimase tegevusaasta jooksul, seda illustreerivad kõige kujukamalt mõned võrdlusarvud. 1931./32. tegevusaastal külastas teatri 104 etendust 23.196 inimest ja tulu etendustest oli ainult Kr. 6.102,69. 1932./33. tegevusaastal külastas 141 etendust juba 33.900 inimest, kes andsid kassatulu Kr. 14.350,53. 1933./34. hooajal anti juba 164 etendust 39.498 inimesele ja saadi tulu Kr. 17.691,69. 1934./35. tegevusaastal 191 etendust külastas 54.119 inimest ja tulu etendustest saadi Kr. 24.543,53. 1935./36. hooajal oli etenduste arv juba tõusnud 206-ni, publiku hulk 71.512-ni ja kassatulu Kr. 36.036,92. 1936./37. hooajal vastavad arvud olid 274, 95.520 ja Kr. 48.439,12.

Iga etenduse keskmine tulu oli 1931./32. a. Kr. 57,04, 1932./33. a. Kr. 101,78, 1933./34. a. Kr. 107,88, 1934./35. a. Kr. 128,50, 1935./36. a. Kr. 174,93 ja 1936./37. a. Kr. 176,60.

1931./32. a. oli iga etenduse kohta kassatulu Kr. 57,04, toetusi aga Kr. 136.—, 1932./33. a. kassatulu Kr. 101,78, toetusi samuti Kr. 101.—, 1936./37. a. kassatulu etenduse kohta oli aga Kr. 176,60, toetusi Kr. 81,56. Riigi ja omavalitsuste juuremaks igale teatrikülastajale oli 1931./32. a. 63 senti, 1936./37. a. ainult 23 senti, kusjuures iga teatrikülastaja, ka hinnata külastajad kaasa arvatud, maksis teatritele keskmiselt 51 senti.

**OMBLUS
SINGER
MASINAD**

Juba 4 inimpõlve kestel on osutunud ületamatuks
SINGER ÕMBLUSMASIN
 SINGER-MASINATE paemustega tüüruga
 igaks lähemas Singer-kaupluses.
 Soodsad maksutingimused

*Õmmelge
elektriga*

„MEHE KÜLJELUU”. — Amalia (H. Sooper),
Tuomas (R. Bauman) ja Miina (A. Tamm)

„MEHE KÜLJELUU”. — E. Kivilo
Topiase osas

Iga etendus läks möödunud hooajal teatrile maksuma ümmarguselt Kr. 258,—, sellest: palkade arvel Kr. 138,—, lavastukulude arvel Kr. 39,—, ruumide arvel Kr. 25,—. 1931./32. a. tuli etenduse kohta palgakulusid Kr. 125,—, etendus- ja lavastuskulusid Kr. 68,—, ruumidekulu Kr. 48,—, kokku Kr. 250,—. 1932./33. a. oli palgakulusid Kr. 111,—, etendus- ja lavastuskulusid Kr. 63,—, ruumidekulu Kr. 46,—, kokku Kr. 234,—.

Kuid Töölisteatri pidevast tõusust hoolimata ometi teatri majanduslik seisukord halvenes aasta-aastalt. Tulud ei olnud kuludega ühelgi aastal tasakaalus. 1933. a. 1. juuliks oli puudujääk bilansis tõusnud juba 6.000 kroonini, kusjuures vallasvara oli bilansis hinnatud ebalooslikult kõrgelt — kaugelt üle 5.000 krooni —, ja võlglaste 1.600 krooni koosnes eranditult lootusetu võlgadest. Teatri omad võlad tõusid ligi 13.000 kroonini, millest vähemalt Kr. 10.000 oli täiesti katmata ja seisis teatri juhatuse liigete isiklikul vastutusel.

Olukord läks ikka veel raskemaks. 1934. a. 1. juuliks oli puudujääk juba tõusnud Kr. 9.554,62 — kui aga juure arvata lootusetud võlad, ülespuhutud vallasvara hind bilansis ja mitmesugused bilansis näitamata kohustused, siis tõusis see ligi 15.500 kroonini. Maksuvekslite kogusumma oli Kr. 10.640,—, muude võlgade summa Kr. 7.620,54, kokku Kr. 18.260,54. Võlgade kindlustuseks ei olnud teatril muud midagi kui kahtlase väärtusega vallasvara ja juhatuse liigete isiklikud ziirod.

ELEGANTNE DAAM JA HÄRRA
VALIB OMA RIIETUSE
VALMISRIIETE

K/M. „EMPE”st

VIRU 22

TELLIMISTE VASTUVÕTMINE

1934./35. a. hooaja esimesel poolel asi ei paranenud karvaväärtki, vaid halvenes veelgi. Maksuvekslite summa tõusis 1934. a. novembris oma maksimumini, umbes 12.000 kroonini. Tulude suhtes täiesti luhtunud loterii võidud oli vaja välja maksta, kuid tulud sellest olid eelmisel hooajal kõik ära tarvitatud. Suur summa palkasid oli võlgu, arveid maksta. Seisukord paistis olevat juba katastroofiline isegi optimistile ja mitmedki teatri juhatuse liikmed ning teatri juhtivad tegelased kuulutasid ette teatri paratamatut kokkuvarisemist hooaja jooksul.

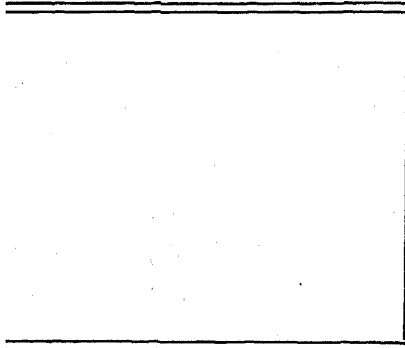
Kuid 1934./35. hooaja jooksul ilmnes siiski kindlalt, et teater ka majanduslikult oli kaugelt elujõulisem, kui seda uskusid pessimistid ja üldine seisukord eelmistel aastatel seda lubas oletada. Tegevuse intensiivsemaks pressimise — ja ka tegelaskonna kunstilise „pressimise“ — abil ning mõningate pingutuste kaudu majanduslikul alalgi õnnestus hooaja jooksul teatri tulukust niivõrd tõsta — ja ka kulusid vähendada —, et saadi raskustest üle ja võidi hooaeg lõpetada — hulga aastate takka — tegeliku ülejäägiga, kusjuures osutus isegi võimalikuks bilansist maha kanda kahtlasi võlgasid Kr. 2.508,27 ulatuses ja vallasvara amortiseerida 40% ulatuses — Kr. 2.174,19 võrra. Samuti samal hooajal esmakordselt ei suurendatud vallasvara summat kostüümide ja dekoratsioonide kahtlase turuväärtuse juurekirjutamisega varanduse hulka.

Veel tunduvamat tulundusliku seisukorra paranemist näitas 1935./36. a. hooaeg. 1. juuliks 1936. a. langes maksuvekslite summa eelmise aastast 10.695-lt kroonilt Kr. 4.350,— peale. Vallasvara ülejäänud väärtust amortiseeriti veel 75% võrra, nii et hooaja lõpuks vallasvara jäi bilanssi ainult Kr. 1.539,30 väärtuses, mis enam-vähem vastab ka selle turuväärtusele. Kõige selle juures võidi veel katta ka eelmiste aastate puudujääki Kr. 2.578,77 võrra.

Teatri ulatuslikumaks ja selle arengule tähtsamaks majanduslikuks operatsiooniks 1935./36. a. hooajal oli maja ja krundi omandamine, millega teater ei kindlustanud endale mitte üksi kindla peavarju, vaid lõi ka väljavaateid

PERENAISED!

Tarvitades majapidamises

on Teie töö poole kergem.

L O D I X

kingakreemi

S I D O L

metallipuhastusvahendit

S I G E L L A

poonimisvaha

S I R A X

küürimispulbrit

S O P A L

plekkide eemaldamise vedelikku

S O L I I D

küünlaid

Valmistaja: A/S. SIDOL COMPANY, TALLINN

„TAGAHOOVIS”. — Enn Parve
kriminalisti osas

„TAGAHOOVIS”. — Paul Maivel
maalermeister Trei osas

tulevikus uue ajakohase teatrimaja ehitamiseks. See operatsioon oli ka muidu kasulik kinnisvara hindade järsu tõusu tõttu pärast kinnisvara omandamist. Kinnisvara omandamise operatsioon oli seotud õige suurte raskustega, mille võitmine puhuti tundus isegi lootusetuna.

Möödunud hooajal arenes tegevus sama intensiivselt ja majandusliku tulukuse tähe all. 1936. a. kevadel otsustati ehitada uued avarad näitlejate riietusruumid, sest näitetrupi tunduva suurenemise tõttu oli võimatu läbi saada endiste kongidega, mida üldse raske oli nimetada garderoobideks. Ei loodetudki, et uue ehituse kulusid suudetakse katta ühe aasta jooksul, kuid ometi hooaja lõpuks osutus võimalikuks katta jooksvate tuludega kogu ehituse summa Kr. 4.412,69 ulatuses.

1. juuliks s. a. oli teatri bilanss juba täiesti puhas katmata puudujääkidest ja hooaeg lõppes peale selle veel Kr. 10,54 ülejäägiga, s. t., kulud ja tulud olid tegelikult tasakaalus. Maksuveksleid oli 1. juuliks järele jäänud veel ainult Kr. 2.700.— ulatuses.

Teatri ühingu bilanss 1. juulil polnud mitte üksi täiesti reaalne, vaid ühingu tegelik varandus ületab tublisti ühingu võlad. Ühingu kinnisvara seisab bilansis selle omandamise väärtuses — Kr. 104.265,84 ulatuses, kuid selle turuväärtus on juba tunduvalt suurem.

See kõik kasvatas teatri juhatuse optimismi seevõrra, et julgeti käesoleva hooaja eelarve koostada kulude osas ligi 90.000 kroonile, kusjuures

Paul Liivak
Tallinn

MEESRÄTSEPA-ÄRI

ROOSIKRANTSI 16-2
TELEFON 475-73

Laos alati
suures valikus

kodumaa- ja inglise riiet

Riigiteenijaile järelmaks võimaldatud

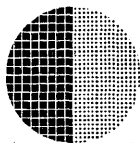
310 etendusest loodetakse tulu Kr. 52.700,—, keskmiselt etenduselt Kr. 170.—

Ja ega olegi põhjust arvata, et käesolevalgi aastal jääks peatuma Töölis-teatri tegevuse tõus, kuigi väliselt sellele piiri paneb teatrimaja suhteline väiksus ja kõigi etenduspäevade juba maksimaalne kasutamine. Siiski on arvata, et teatri kunstiline kasvamine kogub veelgi rohkem publikut teatri ümber kui seni. See on ju ka võimalik, sest ei saa ütelda, et kõik etendused läheksid täis majadele.

Käesoleva hooaja eelarves on palkadeks ette nähtud ligi 5 miljonit senti. On julgetud tunduvalt tõsta Tööliseteatri näitlejate viletsaid palkasid.

Veel rohkemgi. Teatri juhatus otsustas kevadel uut laenu juure teha, et põhjalikult ümber ehitada teatrisaal. Kahtlemata teatrikülastajad on juba võinud veenduda, et kallakuliseks ehitatud teatrisaalis on hoopis mugavam jälgida teatritendusi kui enne, et uuesti värvitud saal, uued ukсед, uus ees-riie ja ümberehitatud lavaavaus on teatriruumi teinud hulga kodusemaks ja mugavamaks. See tõi küll 6.000 krooni ulatuses uut kulu juure, kuid küllap mugavam teatrisaalgi aitab publiku arvuisele kasvamisele kaasa ja heal juhul võimaldab sellest tekkinud puudujäägi katmise ühe aasta jooksul.

Töö teatris on muutunud äärmiselt suurepingeliseks ja vastutusrikkaks. Teatritegelastel tuleb kõik välja panna. Ja seda teevadki kõik, teevad seda suurima rõõmuga, teadmiseiga, et see aitab teatri tulevikku kindlustada. Tänu sellele on igasugune optimism ka tulevikus juba ette ületatud!

Herman Rõivas' e
Kodumaa vabrikute riidekauplus
Tallinnas, Estonia puiestee 11, telefon 304-80

tagab parima mustri-
küllasema valiku kõiki-
dest hooaja riidekau-
padest

Müük suurel ja väikesel arvul.

TEATER JA KINO

Võrratult huvitav nurk ilmub kuukirjas
„OMA KODU“

Maksab Kr. 3.50 aastas ja pakub kolm korda enam kui kõik
teised ajakirjad kokku

„TAGAHOOVIS”. — A. Rebane
voorimees Kohvi osas

„TAGAHOOVIS”. — Tatjana (H. Raa) ja
Niina (M. Varango)

U. S.

Sõnast ja sõnalavastusteatrist

Mõtteid tutvumiselt Soome teatrieluga

Kui jalg on astunud Soome lahe sealpoolsele pinnale, siis igal esimesel võimalusel teen külaskäigu mõnda Soome teatrisse. Elavat sõna kuulama ja tõelisi inimesi nägema.

Suures raamatus seisab: „Alguses oli sõna...“ Ja tõepoolest — sõna, mitte muusikat, laulu, meeleolu ega tantsunumbrit ei lähe ma Soome teatrist otsima, vaid sõna, sõnakunsti ja elu, mis elatakse, ja mängitakse inimese sõna ja suu läbi.

Tõeline Soome teater on sõnalavastusteater. Kus laulu, muusikat, orkestrimängu ja tantsu on, seda nad ei pea tõeliseks teatriks. Ja võib olla, et neil on suurel määral õigus.

Inimene oma elu arengus ja igapäevases läbikäimises teisega on vahenditult seotud sõnaga, elava kõneluse ja ütlemisega.

„Sõna“ oli näidendi nimi, mille on kirjutanud daanlane Cay Munck, ja

Hilda Jürgens

RAEKOJAPLATS 11, TELEF. 464-41

SUURES VALIKUS

mo uudiseid

Rikkalik valik villast lõnga.

mis on olnud Soome Kansalisteatteri kõigi aegade läbilõovamaks lavatükiks. Näitlejad ise ütlevad, et kui nad selles näidendis mängisid ja publik seda jälgis, siis lava ja teatrisaal koos tundsid, mis tähendab sõna väärtus ja sõna jõud.

Peab tõele au andes tunnustama, et Soome teatrielus on puhtsõnaline teatritüüp kaugelt enam publikusse tungimas kui meil. Teater ise on täielise sõna ja elu mõistmisele õigeks arenguks tublisti kaasa aidanud.

Muidugi tehakse siinjuures ka liialdusi ja aetakse taga liigset ja õonest paatost. Seal on teatud ring näitlejaid, kelle mängu ja ettekande kohta meie publik ütleks, et ta „mõirgab“. Ometi jääb seal tõeline sõnamäng ja -kunst ikka peale. Ja teadlik publikki peab sellest suurt lugu ega nõua mingit aseainet.

Näitlejad, kes on saanud kooli puhtsõnalavaliseks teatriks, on saanud mitmekülgselt spetsialiseeruda omal alal. Nad on suurelt jaolt inimesed, kes armastavad palju lugeda ja süveneda sõna väärtusse ja mõjusse. Ja üldse leiad sealt inimesi palju, kes selle kaudu elus ja laval seisavad iseenesele ja oma ametile väga lähedal. Nägin magistrit, kes ülikoolitöö asemel tulnud lavale, et oma andeid, teadmisi ja võimeid rakendada mänguks, milles nähakse inimest. Seal on Ilona, kes tööpoolest on olnud mõni aasta tagasi rahva-kooliõpetajaks; ma kohtasin kirjaniku ja luuletaja prototüüpi, kes on tõeline poeet ja nägin sportlasrollis meest, kes on tegelik Soome välejalgne sprinter. Elu ja teater, on's neil siis nii olulist vahet?

Praegune aeg nõuab kõigil aladel spetsialiseerumist. Seda vajab eelkõige teater, kes tahab õpetada elu nägema tema mitmekülgse perspektiivis ja varjundis ning seejuures ometi anda pildi ja kujutluse kunstniku käe ja hinge läbi, mitte fotograafilise kopeerimisena. Seepärast on vajalik puhtsõnalavastusteatri tüüp ja selles tegevate ja töötavate näitlejate kõigekülgne arendamine sõnakunsti ja lavategevuse viljeldamisel. Ooper ja operett taotlevad oma olult teisi sihte kui sõnadraama ja seepärast olgu neil ka oma teater ja oma mängutrupp.

Soomes, Helsingis on sel alal jõutud samm edasi. Soome Kansalisteatteri on kujundatud puht sõnalavastus-draamateater. Vaid harukordseil juhitudel ja kevadel, kui publik ei süvene enam sõnakunsti sügavustesse, siis tuleb ainukordselt lavale laulumäng.

Sõna, mis tuleb inimese suu kaudu ja sõna, mis kirjutatakse valgele paberile ning elatakse ja mängitakse laval ja elus — see oli, on ja jääb vaimuolu kaunimaks aardeks. Seepärast otsime elavat sõna ja sõnateatrit, mis avab meile elu ees- ja tagamaade, tõe ja luule rikkad varasalved.

Kas
omate
sarmi
?

FEIVAL

Sobivalt valitud lõhn tõstab Teie sarmi, hoolitsetud nahk annab nõole omapärase veehlevuse, ilus terve juus on mõõduandev üldmuljele.

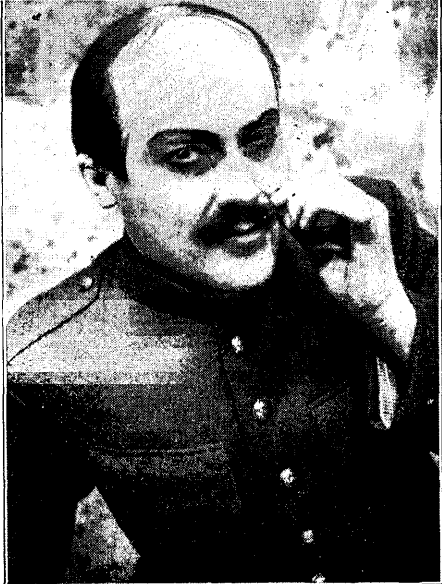
ANNABELLA on uus seeria valitud abinõusid Teie ilu ja sarmi toonitamiseks.

ANNABELLA-seep — hind Kr. 0.45 tükk.
ANNABELLA-šampoon — hind Kr. 0.35 pakk.

ANNABELLA-kreem — Kr. 1.75 orig. toos.
ANNABELLA-puuder — Kr. 2.75 orig. toos.

ANNABELLA-lillelõhna-odekolon — hind Kr. 2.—. 1.— ja 0.60 orig. pud.

ANNABELLA-lõhnaõli — Kr 0.70 pud.

„TAGAHOOVIS”. — Kapten Beljski
(Enn Toona)

„TAGAHOOVIS”. — Kingsepp Kapral
(A. Teetsov) ja Fenjka (H. Sooper)

LIISA KEVEND

Tallinna Töölaliste-Teatri kahekümnendaks aastapäevaks

1917. a. ühiskondliku kõrgpinge keerises, oktoobri 16. päeval, avas oma hooaja Tallinna „Töölaliste-Teater”, kuid eeltööd selle asutamiseks algasid juba 1917. a. juulikuus.

Kord juunikuu lõpul 1917. a. istusime koos J. Lilienbachi juures — Anvelt, Pöögemann, Münther ja mina. Seal Lilienbach esitas meile kavatsuse hakata organiseerima Tallinna teatrit tööliste jaoks, mis oleks ühtlasi ka kunstiteater. Sel koosviibimisel pandigi alus „Tallinna Töölaliste-Teatrile”. Organiseerimistöö jäi J. Mägi, O. Rästase ja minu hoolde, pärast valiti ka korraldav komitee, kes töötas välja teatri põhikirja, pidas läbirääkimisi näitlejate ja ruumide pärast jne.

Tallinna ajalehtedest „Tallinna Teataja” suhtus skeptiliselt uuele üritusele, aga „Päevalehes” K. Menning suhtus ettevõttele sõbralikumalt. 21. juulil 1917. a. oli suurem koosolek, mis enda tunnistas tööliste teatrit organiseerivaks koosolekuks. Koos oli esindajaid 17 ametiühingust ja töölisseltsidest. 7. septembril oligi „Tallinna Töölaliste-Teatri” nõukoju esimene täisõiguslik koosolek, kus võeti vastu teatri põhikiri, ametliku

Külastage uult avatud →

Soovitame meie rikkalikust
valikust elegantseid

I JÄRGU VALMISRIIETE ÄRI
«MODELL»
HARJU 32

daamide ja härrade üliriideid

Viimased HOOAJA UUDISED valmistatud oma töökojas diplomeeritud meistrite juhatusel ● Tellimiste vastuvõtt ●

nimetusega: „Tallinna Töölise Näitekunsti ja Kirjanduse Nõukogu“. See nõukogu: „organiseerib töölise teatri asutamist, arendab töölise keskel arusaamist näitekunsti ja üldse tölisest demokraatlikust kunstist, püüab näitekunsti kaudu proletariaadi klassivõitluse tunnet tõsta ja kasvatada.“ „Demokraatlik kunst“ ja „proletariaadi klassivõitluse tunde tõstmine“ — tuli põhikirja võtta, sest need olid selle aja lõksõnad.

Nõukogu ülesannete hulka kuulus ka näitlejate ettevalmistamine nende elukutsele, korraldades näitekunstisise puutuvaid loenguid ja kursusi. Nõukogu koosnes sotsialistlike parteide, ametühingute ja töölisseltside esindajast.

Nõukogu valis enda hulgast teatri juhatuse, kelle ülesandeks oli teatri varanduslik juhtimine, ja repertuaarkomisjoni, kelle ülesanne oli koostada teatri repertuaar, palgata näitlejaid ja üldse hoolitseda teatri kirjanduslikele ja vaimsete tarvete eest. Ta oli autonoomne ja vastutav ainult nõukogu ees. Repertuaarkomisjonis olid näitlejad häälõiguslikud.

„Tallinna Töölise-Teatri“ valitsemisest võtsid osa 20 organisatsiooni oma asemikku kaudu: puutöölised, metalltöölised, majateenijad, Tallinna ajalehemüüjad, Tallinna raamatukõitjad, tekstiiltöölised, elektromontöörid, plekksepad, joogitöölised, Tallinna Käsitöölise Avitamise Selts, jõustikuselts „Jõud“, Kojameeste Selts, Karskuse Selts „Valvaja“, L. M. S. „Pandorin“, „Noorte klubi“, E. s.-d. „Ühendus“ ja keemia-paberitöölise ametühisus.

Parteipoliitiliselt maailmavaatelt olid teatri nõukogu liikmed väga erinevad, pole sellepärast sugugi imelik, et püüti „oma mehi“ läbi viia teatri juhatusse ja repertuaarikomisjoni.

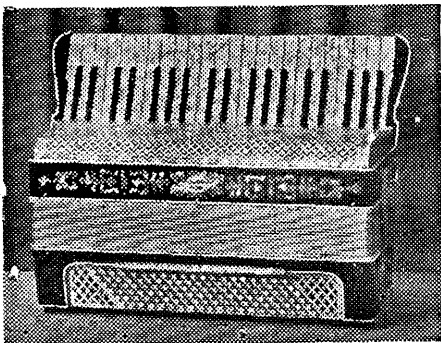
Korraldav komitee püüdis uue teatri ümber koondada Tallinna parimaid näitlejaid ja selles suhtes peeti läbirääkimisi. Näitlejate küsimus oligi juba sedavõrd lahendatud, et kavatseti neid publikule tutvustada H. Heyermansi näidendiga „Lootus õnnistuse peale“. Kui aga koguneti esimesele proovile, siis näitlejaid ootas üllatus: „Valvaja“ näitlejuhid Umberg ja Rossfeldt teatasid, et ainult „Valvaja“ näitlejaskond on kohane töötama töölise teatris — ja kuna Umberg ja Rossfeldt olid enamlasted, sellepärast teised korraldava komitee liikmed-enamlased ei kaitsenud enam oma vastuvõetud otsust. Nii „Valvaja“ näitlejaskond „võttis üle“ „Tallinna Töölise-Teatri“. Lõplikult toimus see ülevõtmine lepingute sõlmimisel ja „T. T.-T.“ näitlejaks pääsesid „Valvaja“ näitlejad in corpore. Peale nende sõlmiti leping vist ainult Rud. Baumaniga, Albringuga ja A. Tihkaniga.

Juba pärast esietendust selgus teatri juhatusele, et sellise näitlejate koosseisuga teater pole suuteline töötama teatrina.

Teatri avamise puhul sõna võttes ütleb Marta Lepp „Sotsiaaldemokraadis“ E. Fabrè „Kapitali“ etenduse puhul: „Töölise teater peab looma uut teatrikunsti, sellepärast, et „vana“ ei rahulda enam teatri-kunsti tarvidusi. Aga meie „töölise teater“? Kui armetu, kui võimetu on see teater... See on kunsti vägistamine... See on keskpärane küla asjaarmastajate teater“...

Oli üldse õnnetu samm lavastada teatri avamise etenduseks E. Fabrè „Kapitali“. Ka selle näidendi lavastamise otsustamisel vaigiti „taktikalistel põhjustel“.

Küll püüti sellele näidendile anda väärtust, seletades, et „Kapital“ on kõigist E. Fabrè näidendeist „kõige mõjurikkam“, et ta on „ideeliselt sügav“ ja „algupärane“.

CANTULIA AKKORDEON

ON PUHTA JA VÕIMSA KÕLAGA.
VEENDUGE DEMONSTRATSIOONIL
KELLA 5-6 ÖHTUL

E. MIHKELSON
TATARI 13

„KOLMEKROSSI OOPER“. — Tantsustseen: M. Reiter ja H. Vaag

et ta näitab, kuid „südametunnistus, õiglus, armastus ligimese, isegi oma laste vastu, surevad dividendi raudse kanna rõhumisel“ jne. jne. („Tööline“).

On ilmne, et mindi õigelt teelt kõrvale, aga seda eksimust ei tahetud esiotsa omaks võtta.

Agas juba 3. novembril teatri juhatus siiski teatab, et tal õnnestus sõlmida leping A. Teetsoviga, K. Triipusega, A. Sunnega, O. Teetsoviga, A. Markusega ja L. Põlde-Reimaniga.

Hoolimata sellest, et nüüd palgati näitlejad, kellega juba korraldav komitee kokku oli leppinud, ei suudetud teatrit viia õigele teele: näitlejate mängus polnud ühtlust: ühelt poolt mitte just suurevõimelised asjaarmastajad ja teiselt poolt „Menningi kooliga“ elukutselised, kusjuures esimesed tarvitasid demagoogilisi võtteid, nii et teatri juhatusel tuli sageli tegeleda „prestiiži-küsimusega“. Pärast oktoobri-revolutsiooni näiteks Umberg nõudis, et „T. T.-is“ töötagu ainult isikud, kes tunnustavad N.-Venemaad. Teatri juhatus ja nõukogu olid palju tasakaalukamad, aga oldi alati „taktiiliste põhjuste“ kammitas. Siiski polnud radikaalsema elemendi võim nii suur, et ta oleks saanud tunduvalt mõjutada teatri tööd. Teatri kunstilise suuna määras ikkagi nõukogu ja seal esitas tööliskonda ta harituim element. Näiteks 14. jaan. 1918. a. tösteti koosolekul üles teatri eksistentsi-küsimus — olla või mitte olla! Võlgu oli kogunenud, ruumid taheti ära võtta, teatrisaal oli etendustel peaaegu tühi jne. jne. Nõukogu enamus leidis, et tööliste teatri tegevust ei tohi idee enese pärast lõpetada. Kõik, kes asjast on huvitatud, peavad agarasti käed külge panema. Otsustati, et on vaja valida agaram juhatus, valida ümber repertuaarikomisjon ja asjatundjatega täiendada, kes suudaksid näidendite valikuga, muude paranduste ja uuendustega teatri väärtust tõsta.

Milline oli „Tallinna Tööliste-Teatri repertuaar:

1. E. Fabré — „Kapital“ (3 k.), 2. G. Engel — „Sügavuse kohal“ (2 k.), 3. H. Heyermans — „Ahelad“ (4 k.), 4. E. Rosenov — „Kust varjud ei kao“ (3 k.), 5. J. Thom — „Kõlblus“ (4 k.), 6. A. Strindberg — „Isa“ (2 k.), 7. H. Ibsen — „Tondid“ (4 k.), 8. R. Schönherr — „Perekond“ (2 k.), 9. A. Dinter — „Salakaubavedajad“ (3 k.), 10. H. Anto — „Kahe ilma vahel“ (4 k.), 11. M. Dreier — „Ravitsemisel“ (2 k.), 12. O. Mirabeau — „Jean Roule“ (2 k.), 13. H. Anto — „Kui torm vaikib“ — etendus jäi ära ja 14. lasteetenduseks — „Nõia pill“ (1 k.). Üldse anti 36 etendust ja lavastati 14 näidendit — viimane etendus oli määratud 26. veebruarile, kuid siis aga oli juba saksa okupatsioon — ja teater oli sunnitud lõpetama oma tegevuse.

„T. T.-T.“ aruannetest näeme, et töölised kandsid oma veeringuid nurisemata omale teatrile. Nii on saadud summasisid: korteriüürikkudel — 364 rbl. 1 k., jahutöölise ametiühingult — 150 rubla, rätsepatöölise ametiühingult — 35 rbl. 28 kop., elektromontööride ametiühingult — 305 rbl., Tallinna Käsitöölise Avitamise Seltsilt — 500 rubla laenuna ja toetusena — 1024 rubla.

Arvestades revolutsioonilises keerises kõiksuguseid võimalusi oligi „T. T.-T.“ nõukogu põhikirja võetud kaks analoogilist punkti: 1) „Kõik nõukogu päralt olev varandus jääb tervikuna tulevase tööliste teatri põhikapitaliks“ ja 2) „nõukogu tegevuse likvideerimise puhul läheb kõik tema päralt olev varandus teisele samanimelisele seltsile, kui aga sellist ei ole, jääb kapital tervikuna alale, kuni jälle uus tööliste teater asutatakse.“ „T. T.-T.“ sulgemine sündis ettenägematuil põhjusil ja vaevalt nüüd veel leidub isikuid, kes mäletavad, kuhu jäid teatri dokumendid.

Viimaseil aastail Tallinnas ja maal „Tallinna Töölise-Teatri“ nime all etendusi andval „Jaupi teatril“ ei ole midagi tegemist 1917. a. „Tallinna Töölise-Teatriga“.

Lõpuks pean puudutama ka seda osa, mis „T. T.-T.“ tuli etendada võitluses eesti tastrite pärast. Ainult tänu „T. T.-T.“ nõukogu, juhatuse, repertuaarikomisjoni ja näitlejaskonna üksmeelele jäi puudutamata teater „Estonia“, keda ähvardasid nii rekvireerimine, konfiskeerimine kui ka natsionaliseerimine. „T. T.-T.“ riddes aga ei tulnud kuuldavale ainustki häält, kes oleks tahtnud „Estonia“ hävinemist, sest nii rekvireerimine, konfiskeerimine kui ka natsionaliseerimine oleks temale andnud valusa hoobi — ja kui ligi oleksid pääsenud muulased, siis temast oleks võib-olla järele jäänud ainult seinad. Me kaitsesime südisti oma seisukohti ja nõudsime, et eestlastel olgu kaks teatrit: „Estonia“ püsigu puutumata ja „T. T.-T.-le“ võimaldatagu töötada Vene teatri ruumes ja etenduspäevi olgu nädalas 3.

Ainult kui jälgida seda võitlust eesti teatrite pärast, veendutakse, et „Tallinna Töölise-Teater“, kuigi ta sündis revolutsiooni keerises ja kuigi tema „ristiisad“ ametlikult eitasid rahvustlust, oli tol ajal siiski rahvustluse kants.

*

Kirjutuse teine osa, milles käsitletakse lähemalt võitlust Eesti teatri pärast, ilmub järgmises numbris. („Töölise-teatri“ toim.)

Saome riidekauplus J. Laane-A. Mutt

Soovitab omast rikkalikust valikust igasugust kodu- ja välismaa uudisriiet, nagu: politu-, mantli- ja ülikonnariided, Moodsad siid- ja villased kleidiriided. Kardinaid, vaibad, tekid, pesuriie j.n.e.

Estonia teatrimajas Nr. 13.

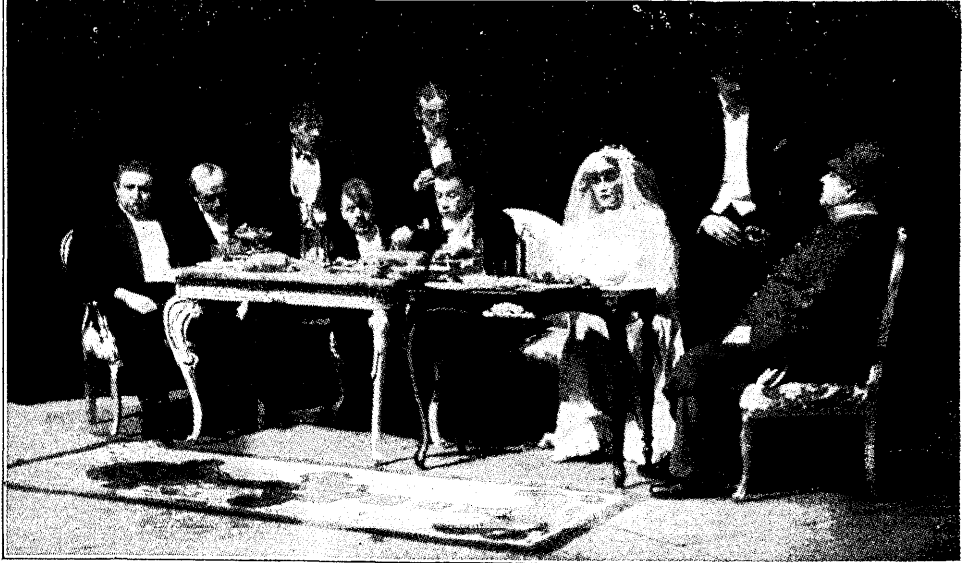
Rohu- ja värvikaubanduse A/s.

F. O. TREUBLUT

Tallinn: Pikk tän. 18 ja Tartu mnt. 2
Nõmmel: Turuplats

KOSMEETIKAINEID JA LÕHNAÕLISID
suures valikus.

Odavad hinnad

Brecht-Weill. „KOLMEKROSSI OOPER“. — Siseen 1. vaalusest
Lavastus: Priit Põldroos

Lavapilt: Herbert Tamme

A. SÄREV

V. Werner'i „Inimesed ajujääl“

Tšehhi näitekirjaniku Vilém Werner'i „Inimesed ajujääl“ on juba oma ülesehituselt lavateoseid, milliseid tänapäeva moodsas lavakirjanduses leidub harva. Kirjanik on siin haruldase osavusega mõistnud ära kasutada kõiki dramaturgilisi printsiipe, on suutnud suruda elava ainetiku eeskujulikkusse kompositsiooni ja huvitavalt nähtud tegelaskonna mõistnud joonistada tõsise elulikkusega ning tähelepanuväärse lavatänuvõimega

Teose olustikuline ainetik kujutab haritlaste-linnainimeste eluvõitlust tänapäeva ühiskonnas. Probleemiks on kaasaegse noorpõlve ja vanema generatsiooni elusuhtumine ning üksteise mittemõistmise traagika. Tüki ideoloogia kajastub noorte kirglikes püüdes elada, töötada, edasi jõuda ja üles tõusta „kas või läbi sopakaanali“, sest teisiti ei ole see võimalik. Teose peaidee (kuigi autor generatsioonide erinevat elusuhtumist vaatlleb suure erapooletusega) aga näib peituvat vanema generatsiooni esindaja prof. Juneki sõnades: „Lapsed triivivad nüüd oma jääpangal... Torm tõukab neid... Kus on paadid,

IGAKS HOOAJAKS

mitmesuguseid kodu- ja välismaa
karusnahku saadaval

K/M. **ABRAMSOHN**

TALLINN, VIRU TÄN. 5. TELEF. 447-62

Oma parkimise ja värvimise tööstus kroonitud kuldaurahaga
MÕUK SUUREL JA VÄIKESEL ARVUL

mis võiksid neid päästa? ... Paadid, millel üldnimelikud nimed: usk inimesse, usk ohvrimeelsusse, usk õiglusse, usk ususse. See kõik on neilt võetud! ... Röövitud! ... Seda kõike peab neile tagasi andma. SOS! Kas jõuavad paadid veel õigeaks ajaks? Jumal, anna meile andeks meie süüid! "
 „Inimesed ajujääl“ sündmustik areneb väga pingerikkalt.

Keskkooli professor Václav Junek on oma ametiaastmeil lõusnud vaid tigusammul. Sest oma nooruses ta mõtles, et inimene, kes midagi oskab, läheb sirgjooneliselt elust läbi, ja et „Tere päevast“ on küllaldaseks tervituseks igapäev jaoks. Aga pärast kolmandat last õppis ta juba tervitama: „Minu alandlik kummardus“ ja pärast neljandat: „Minu kõige alandlikum kummardus“. Rohkem ta ei tohtinud lapsi saada, superlatiivid olid juba kõik välja pigistatud.

See kuuekümnendaastane „endine mässaja“ unistab nüüd, et ta lapsed läheks elust läbi sirgjooneliselt, kompromissideta ja superlatiivideta. Aga nende teed on veelgi kitsamad, kui olid isa omad. Vanem poeg Zdeněk, 32 a. inserer-keemik, on tubli töömees ja saavutanud tähelepanuväärset edu oma alal, aga nüüd otsib ta juba teist aastat asjatult tööd. Tööle pääsevad need, kellel eestkostjad, kes parteides ... Ja nii on poiss aasta jooksul pidanud astuma juba neljandasse parteisse ...

Noorem poeg Jirka on samuti kohata. Lisaks sellele on ta veel libisenud äärlinna „kraadede“ seltskonda. Kopsib nüüd jalgpalli ja võtab tütarlastelt vastu rahalist toetust, sest isal ei ole talle võimalik anda kõige väiksematki taskuraha.

Vanem tütar Pavla on 29 a. doktor, teenib 30-kroonilise kuupalga eest haiglas, omab ainult ühe kleidi ja käib viltusõtkutud kingadega.

Noorem tütar Hanča teenib väikesepalgalise masinakirjutajana ja oli seni oma eluga rahul, kuni tulid ta ellu filmimehed. Nüüd unistab ta vaid filminäitlejanna hiilgavast karjäärist ja saavutabki sel alal oma esimese edu, kuid peab käima enne läbi filmirezissööri ja teistegi magamistubadest.

Prof. Junek on kõigiti eeskujulik isa, ta mõistab, et noortel on oma õigused ja tema ainuke soov on, et lapsed läheksid elust läbi sirgjooneliselt

Elegantsete daamide

LEMMIKSUKA

„ELIIT“

ainuvalmistaja

SUKATÖÖSTUS A/S

C O T T O N

Tallinn, Põhja pst. 7. Telef. 432-63

Kompveki- ja shokolaaditööstus

„ENDLA“

oma: V. PALIAS,

TALLINNAS, MAAKRI T. 28. Tel. 313-60

Alati saadaval värskaid, parimaist tooraineist valmistatud maiustusi.

MÜÜK KA VÄIKESEL ARVUL

Brecht-Weill. „KOLMEKROSSI OOPER“. — Ssteen 1. vaatuses

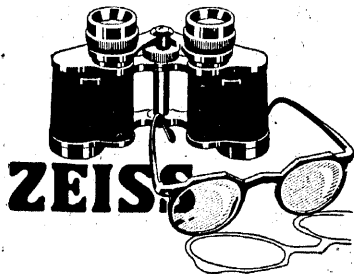
ja ausalt. Aga laste kibedad elukogemused ütlevad neile, et nad isa põhimõtetele tänapäeval enam kuhugi ei jõua.

Prof. Junek tahaks mõista oma lapsi, aga ta ei mõista neid. — Ta küsib vanemalt tütrelt, kes elab mehega, keda ta ometi ei armasta: „Tahaksin lähemalt tundma õppida teie generatsiooni, teie elu.“ Ja tütar vastab: „Sinu ajal oli armastus täis õrna kellahelinat, mis meile nüüd kostab nagu sõidaks väljas jäätisemüüja. Meie mõtetes ja tunnetes surisevad sõjaväelennukid. Käi siis veel ringi armsama nimega huultel, kui ikka ja ikka jälle reklaamitakse uusi gaasilikke... Elame ainsa murega: Leiba!... Kas suudame seda ometi viimaks omale tükikese kiskuda!... Mitte pealiskaudsus, vaid mure istub meil turjal. Hirm olemasolu eest ja hirm elu eest...“

Nii on noortel oma tee ja see tee viib neid tõesti edasi.

Noorem poeg Jirka, kelle jalgpalliharrastused isa pahandasid, saab ainult seetõttu, et ta oma meeskonnas tubli tormaja on; õlletehases raamatupidaja-abiks. Sest „vanal ajal nõuti, et raamatupidajal oleks ilus käekiri, tänapäeval aga, et ta oskaks hästi palli veeretada.“

Tütar Pavla laseb end võluda priljantsõrmusest ja abielulepingust, mis pakub ilusaid riideid, auto, oma majad, hobuse maneežis, suved mererannas

Odavad hinnad ●

Moodsad prilliraamid
MAILMAKUULSAD

prilliklaasid

TEATRI BINOKLEID

suures valikus

G. BERGER

Tallinn, Nunne 1

EELKÕIGE

LOEB IGAÜKS

UUS EESTI

P Ä E V A U U D I S E I D,

MIS KIIRELT, TÄP-
SELT JA ASJALI-
KULT TOOVAD
SÕNAS JA PILDIS
IGA PÄEV ROH-
KESTI TÄRVIK-
KE JA HUVITA-
VAID TEATEID

KOGU MAAILMAST

„KOLMEKROSSI OOPER“. — Jonathan
Pechum (J. Romot)

jne., aga mehe, kellega peaks hakkama õudne... Temast saab moodsa
naistearsti abiline.

Kõige suurema „karjääri“ teeb aga noorem tütar Hanča. Filmirezissööri
magamistoast libiseb ta filmi saneerija Bruckman'i intiimolengutele ja nüüd
saab tast tõesti filmidiiva, kes kannab uhkeid tualette ja sõidab oma autos.
Bruckmanilt hangib Hanča vend Zdeněkilegi viisakapalgalise koha. Ja viimane
võtab selle vastu, kuigi teab, kuidas õel oli võimalik seda kohta talle muretseda.

Ja noored lähevad edasi... jõuavad üles... kuigi läbi sopakaanali, sest
teist teed neil, tänapäeva noortel, ei ole. Happy-end?!

Aga vana Junek tunneb ometi: ta lapsed on läinud tantsima ajujäälle,
pilved kogunevad ja torm ei või olla kaugel. Kas jõuavad päästepaadid veel
õigel ajal?!

E. HARIDUSLIIDU TEATRITARVETE LADU

TALLINN, UUS TÄN. 2, TELEFON 452-02

Näidendite laenukogu / Parukate laenukogu /
Kostüümide laenukogu / Jumestusvahendid / De-
koratsioonide materjalid / Gaasilaternad ja
lambid / Mitmesugused peotarbed

... aga jalanõud ostke
„Raudnahast“,

Estonia pst. 15.

OSKAR KURMISTE

Kolmekrossi ooper

John Gay, „The Beggar's Opera“ („Kerjuste ooperi“) autor, ei ole kuigi tuntud kuju inglise kirjanduses ja ka ta melodramaatiline kerjusjant, mis valmis juba rohkem kui 200 aastat tagasi, 1723. a., pääses ainult suure tegemisega ühe kehvema Londoni teatri repertuaari, kuna see soliidsele inglastele paistis olevat liig jandiline, vulgaarne, ebamoraalne ja ka revolutsiooniline, maksva korra vastane. Pääsnud aga repertuaari, löikas „Kerjuste ooper“ üsna tunduvalt menu, kuid vajus varsti jälle unustuse hõlma.

Alles kakssada aastat hiljem, pärast suurt sõda ja revolutsioone, mille tulikahju paikas segamini tardunud ühiskondlikud vormid ja ka inimeste meeleolud, leiutas saksa nooremasse põlve kuuluv tuntud kirjanik Berthold Brecht, kes on kirjutanud rea silmapaistvaid teoseid ja kelle näidendid „Mees on mees“ ka Töölisteater juba aastate eest pidi mängima, selle oma vaimult ka revolutsioonilise ja seega kaasaegse teose ning töötas selle põhjalikult ümber, tuues tegevuse kaasaega. B. Brechti kaasautor Kurt Weill varustas selle väga omapärase, värvirohke ja moodsa muusikaga — ning teos jõudis 1928. a. sügisel Berliinis tuntud näitejuhi Ernst Aufrichti lavastusel esietendusele — seekord „Kolmekrossi ooperi“ nime all. Siit peale algab ka selle vana inglise melodraama võidukäik kogu maailmas. Tükki lavastati kahe lavastuse kaudu. Teose menu oli harukordne ja selle võidukäik ei ole senigi veel peatunud. Alles käesoleva aasta septembris sünnitas see sensatsiooni Pariisis, kus see teiskordselt jõudis lavale (siin juba „Neljasou ooperi“ nime all) sama E. Aufrichti juhatusel, kes üheksa aasta eest Berliinis oma lavatölgitsusega pani aluse teose ülemaailmikule menule. Huvitav on siinjuures märkida, et lavastaja E. Aufricht elab praegu poliitilise põgenikuna Pariisis, nagu ka „Kolmekrossi ooperi“ autorid Bert Brecht ja Kurt Weill pärast natside võimuharamist Saksamaal pidid siirduma maapakku. Muusikajuhiks oli endine Berliini philharmoonia orkestrijuht Selmar Meyrovitz, kes Berliinigi lavastuses oli muusikajuhiks. Režissööriks oli Franzesco Mendessohn, samuti emigrant. „Kolmekrossi ooper“ ise on loomulikult Saksamaal keelatud.

Laiem publik tunneb aga „Kolmekrossi ooperit“ peamiselt siiski filmi kaudu, mis valmistati Pabsti juhatusel.

Bert Brecht on „Kolmekrossi ooperi“ olustiku, peamise sündmustiku ja ka tegelaste ainekul kirjutanud moodsa pärasõjaaegse „Kolmekrossi romaani“, mis ilmus kolm-neli aastat tagasi ja kus „Kolmekrossi ooperi“ allilma miljööd ja Londoni Soho aguli allilma tegelaste ja kõrgemte võimukandjate ning rahandusmaailma omavahelisi ärilisi ja intiimseid suhteid kujutatakse ulatuslikumalt kui see näidendis oli võimalik.

RIIDEKAUPLUS

L. EINBORN

HARJU TÄNAV 45

MAJAOMANIKKUDE PANGA MAJAS

SUURIM VÄLJAVALK HOOAJAKAUPADEST KODU- NING VÄLISMAAVABRIKUTEST SOODSATE HINDADEGA

S O O V I T A B L. EINBORN

RIIDEKAUPLUS, HARJU 45

„KOLMEKROSSI OOPER“. — Laulik
(H. Mäldre)

„KOLMEKROSSI OOPER“. — Machath
(O. Põlla)

Kuigi „Kolmekrossi ooperis“ leidub palju tahtlikult jantlikku, mängulist ja tinglikku, mida ka lavastaja P. Põldroos eriti rõhutab, kuigi selle olukordades peitub üsna ohtral määral ürgkoomikat, äärmuseni pingutatud naeruväärsust, on teos oma põhiloomult ometi kindla sotsiaalse tendentsiga, sarkastiliselt arvustav, värvirohkesse naturalismi kalduv süнге ja armuheitematu realistlik teos. Selles esitatakse julgelt ja ilustamata nii kerjuste- ja roimaritemaailma põhitüüpe ja miljööd, aga veelgi julgemalt ja vähemagi „positiivsuse“ kaunistuseta näidatakse, kuipalju riigi ja seltskonna kõrgemais tuges peitub samasugust roimarlikkust. „Kolmekrossi ooper“ on kõverpeeglipilt kogu meie praegusest ühiskonnast, selles leidub kogu ta näilise jantlikkuse taga otsatult palju nukrust, ahastavat sihitust ja asjatut väljapääsu otsimist, painajalikku ajajärgu rõhumist, mida eriti teravalt ja sisendava jõuga alla kriipsutab veel Weilli ebakõlaline, kuid seejuures ometi otse maagilise võlvusega hinge tungiv süнге muusika. Kedagi vähimalgi määral idealiseerimata suhtuvad autorid ometi oma tegelastesse, ka kõige julmimaisse roimareisse, imetaolise hellusega, mis sellele naturalistlikule teosele annab kummaliselt poeetilise võlvu, ta inetusigi looritab mingi lähipaistva luule looriga, mis on kantud inimliku kannatuse süngavast mõistmisest. Näidendi rikutud ja moonutatudki sisemaailmaga tegelaste taga aimame ometi kannatavaid inimesi — ja teebki teose meile haruldaset sümpaatseks.

„Kolmekrossi ooper“ on suurepäraselt ülesehitatud draamateos, värvikas, pingerikas, vaikukusest sädelev, algusest lõpuni harukordseid mänguvõimalusi pakkuv. See annab vaba voli näitejuhi fantaasiale ja näitlejate tüüpide kujundamisvõimele.

VÄSITAVA PÄEVATÖÖ JÄRELE

pakub PÄEVALEHT jälle uut ja huvitavat.

HOOLSASTI

lehekülg lehekülje järele
loetakse
Päevaleht läbi – ka
kuulutused,
sest sealt leidub kõigile
mõndagi.

ÄRIMEHED, TÖÖSTURID!

Et saavutada äris

edu

KUULUTAGE

PÄEVALEHES

Tõlsteatri saali istmete plaan PORAND

Read

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
41	40	39	38	37	36	35	34	33	32	31	
42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	
83	82	81	80	79	78	77	76	75	74	73	
84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	
125	124	123	122	121	120	119	118	117	116	115	
126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	
168	167	166	165	164	163	162	161	160	159	158	157
169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180
212	211	210	209	208	207	206	205	204	203	202	201
213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224
256	255	254	253	252	251	250	249	248	247	246	245
288	287	286	285	284	283	282	281	280	279	278	277
289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300
332	331	330	329	328	327	326	325	324	323	322	321
333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344
373	372	371	370	369	368	367	366	365	364	363	362
374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	
394	393	392	391	390	389	388	387	386	385		

RÕDU

401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416
443	442	441	440	439	438	437	436	435	434	433	432	431	430	429	428
451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466

Read

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
30	29	28	27	26	25	24	23	22	21
53	54	55	56	57	58	59	60	61	62
72	71	70	69	68	67	66	65	64	63
95	96	97	98	99	100	101	102	103	104
114	113	112	111	110	109	108	107	106	105
137	138	139	140	141	142	143	144	145	146
156	155	154	153	152	151	150	149	148	147
181	182	183	184	185	186	187	188	189	190
200	199	198	197	196	195	194	193	192	191
225	226	227	228	229	230	231	232	233	234
244	243	242	241	240	239	238	237	236	235
257	258	259	260	261	262	263	264	265	266
276	275	274	273	272	271	270	269	268	267
301	302	303	304	305	306	307	308	309	310
320	319	318	317	316	315	314	313	312	311
345	346	347	348	349	350	351	352	353	354
361	360	359	358	357	356	355			

491 490 489 488 487 486 485 484 483 482 481 480 479 478 477 476 475 474 473 472 471 470 469 468 467 466 465 464 463 462 461 460 459 458 457 456 455 454 453 452 451 450 449 448 447 446 445 444 443 442 441 440 439 438 437 436 435 434 433 432 431 430 429 428 427 426 425 424 423 422 421 420 419 418 417 416 415 414 413 412 411 410 409 408 407 406 405 404 403 402 401 399 398 397 396 395 394 393 392 391 390 389 388 387 386 385 384 383 382 381 380 379 378 377 376 375 374 373 372 371 370 369 368 367 366 365 364 363 362 361 360 359 358 357 356 355 354 353 352 351 350 349 348 347 346 345 344 343 342 341 340 339 338 337 336 335 334 333 332 331 330 329 328 327 326 325 324 323 322 321 320 319 318 317 316 315 314 313 312 311 310 309 308 307 306 305 304 303 302 301 300 299 298 297 296 295 294 293 292 291 290 289 288 287 286 285 284 283 282 281 280 279 278 277 276 275 274 273 272 271 270 269 268 267 266 265 264 263 262 261 260 259 258 257 256 255 254 253 252 251 250 249 248 247 246 245 244 243 242 241 240 239 238 237 236 235 234 233 232 231 230 229 228 227 226 225 224 223 222 221 220 219 218 217 216 215 214 213 212 211 210 209 208 207 206 205 204 203 202 201 200 199 198 197 196 195 194 193 192 191 190 189 188 187 186 185 184 183 182 181 180 179 178 177 176 175 174 173 172 171 170 169 168 167 166 165 164 163 162 161 160 159 158 157 156 155 154 153 152 151 150 149 148 147 146 145 144 143 142 141 140 139 138 137 136 135 134 133 132 131 130 129 128 127 126 125 124 123 122 121 120 119 118 117 116 115 114 113 112 111 110 109 108 107 106 105 104 103 102 101 100 99 98 97 96 95 94 93 92 91 90 89 88 87 86 85 84 83 82 81 80 79 78 77 76 75 74 73 72 71 70 69 68 67 66 65 64 63 62 61 60 59 58 57 56 55 54 53 52 51 50 49 48 47 46 45 44 43 42 41 40 39 38 37 36 35 34 33 32 31 30 29 28 27 26 25 24 23 22 21 20 19 18 17 16 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

395 396 397 398 399 400 447 446 445 444 448 449 450

Lugusid näiteseinte tagant

Sõidame rohelisse!

Ühel kuunal suvel, kui Tööts oli sunnitud teenistuse tõttu linnas elama, tegi abi-kaasa ettepaneku, et läheme ometi veidi rohelisse! Värsket õhku hingdma ja sup-
lema.

Ikka nõus! Võeti sugulasi ja tuttavaid ka kaasa ja sõidetigi linnast välja, — et värsket õhku hingata. Jõuti Jaupäevasel hilisõhtul kohale. Naised jäid tubadesse, kuna mehed ronisid suvila pööningukambrisse, löid seal laagri kokku ja kukkusid „mutti“ mängima. Et kambriaknail luugid ees olid, siis otsiti paar küünalt ja mäng läks lahti. Naised paluvad mehi alla sööma, kuid neil ei ole aega! Ja et naised ei saaks enam tülitama tulla „tühiste asjadega“, keerati uks lukku! Ja siis mängiti ja suitsetati, suitsetati ja mängiti!

Hommikul naised ja lapsed palusid ukse taga peaaegu pisarsilmil, et tulgu mehed ometi ka välja, söitsime ju rohelisse värsket õhku hingama! „Kohe tuleme!“ Kuid mängiti ikka edasi! Ikka edasi!

Õhtul, kui naistel siiski kavalusega õnnestus tuppa tungida, leidsid nad oma armsad mehed peaaegu läbinägematus suitsus konidehunnikusse mattunult. Ja ikka mängiti veel täie hooga. Kuid aeg oli koju sõita. Kahjuks seekord mererannast ja värskest õhust ei tulnud suurt midagi välja!

Veskitiiva rüütel Ruts.

Ruts Bauman on nüüdki veel moemees, kuid endisest ehtsast moemehest puudub siiski väike „nõks“, nagu ta ise ütleb.

Enne seda „nõksu“, kui ta oli veel päris moemees, juhtus ühel „Lõhutud kruusi“ etendusel 1932. aastal niimoodi, et dekorator Tamm sai ehmatausest ainult neli sõna üle huulte: „Ruts, mis sa nüüd tegid!“

Lugu oli järgmine. Lavadekoratsioon, muuseas ka veski, oli maalitud ühele pinnale. Publikule paistis ta umbes kilomeetrilisel kaugusel, kuid tegelikult oli ta kõige muu dekoratsiooniga ühel pinnal. Ja sellest see pahandus tuligi. Ruts Baumanil, kes ses tükis mängis üht pisemat rolli, vähese tekstiga, hakkas laval igav, ta vaatas ringi sinna-tänna ja heast peast lükkas sõrmega veskitiivad käima. Ja märgates, et publik selle üle naeris, tõmbas aga veel kogu vaatuse jooksul seda nalja teha. Kuni vaheaajal dekorator Tamm ütles need neli sõna...

Oskar Põlla ja August Kitzberg.

See oli paar päeva pärast seda, kui V. Mettus kohtas toda vana William Shakespeare'i. Istunud teine nii mugavalt tema juures kodus ja ajanud pikalt-laialt kunstijuttu.

Järgmisel õhtul pärast Shakespeare-Mettuse ajaloolist kohtamist läksid aga Helmut Vaag, Oskar Põlla ja nende ridade kirjutaja Estoniasse vaatama Kitzbergi „Tuulte pöörises“. Istusid muudkui kolmekesi ja vaatasid. Vaheaajal Põlla aga kadus tulise rutuga einelauda — ja nii sündis igal järgmisel vaheaajal. Täiki lõpul riidehoius küsib Vaag, et no, Oskar, läheme ka einelauda, istume veidi? Ei ole aega — tema

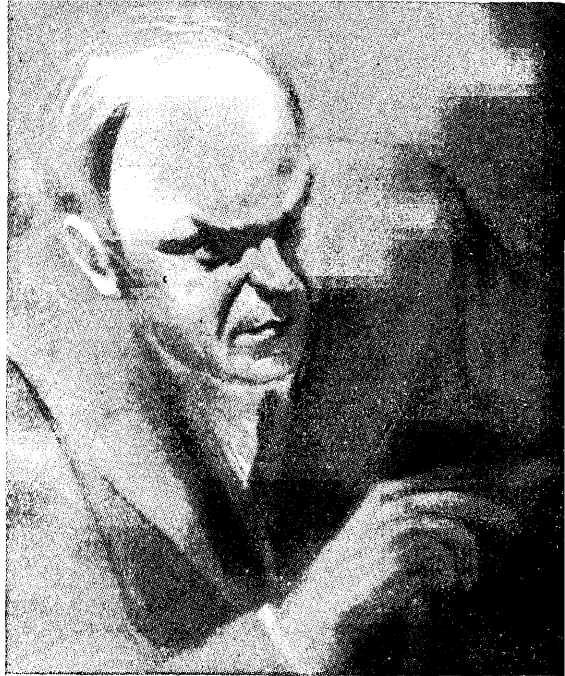
Flamingo jalanoud

rahuldavad kõiki

KÜLASTAGE MEIE KAUPLUSI

Pärnu mnt. 10 ja Õllepruuli 2

Draamateatri vastas

Priit Põldroos

peab kohe koju minema. — Miks? Vaheajal olid nii tihe käija, kuid nüüd minuga ei tule, uhheks pead või! — Ah sa arvad, et käisin napsi tegemas! Tola! Ma vaatasin, ehk näen Kitzbergi Augustit, kuid viimase vaatuse ajal tuli meele, et kadunuke polnud ju suurem napsivõtja. Nüüd pean aga kohe minema, kindlasti istub ta kodus — ütles Põlla ja läks tulise rutuga!

Ruts ja Sass omavahel.

Ruts Bauman ja Sass Teetsov on muidu sõbramehed, aga kui Ruts hakkab Sassile rääkima umbes nii, et „Tead Sass, ma tean ühe huvitava loo, ega sa seda ei tea.“ — Siis ühmab selle peale Sass: — „Miks ei tea, see lõpeb kindlasti hobustega, aga võib olla ka lehmadega!“ Ega see küll Rutsi süü ei ole, et hobused ja lehmad on talle nii südamelähedased. Oli ta ju maailmatu hulk aega kuulus ja otsitav karjaassistent, seal Keila või Varbola pool kandis. Vanu häid aegu on ju alati hea meelde tuletada, aga ega vana Teetsov sellest aru saa. Pilkab aga...

P. P. ja N.

Ühel päeval ütles Oskar Põlla inspiitsendile, et tema mitte ei teadvat, mis tähendavad need tähed P. P. proovikava all. „Loen proovikava ja uurin, aga mitte aru ei saa. Kas see tähendab „peale selle“, või kuidas?“ Inspiitsient teeb küll selgeks, et see ju näitejuhi allikiri. Kas sa seda's ei tea! „Ah nii! Aga miks ta kirjutab siis kaks P., Napoleon kirjutas ainult ühe N. ja oli maailma kuulus!“

Tööts spordib.

Sass Teetsovil on iga nädala kolmapäev üks kõvem spordipäev. Sel päeval viskab ta keeglit. Mitu aastat oli ta omas rühmas esimene (tagantpoolt lugedes!), kuid mõõdunud aastal pressis selge talendiga, vahest ka tehnilise nõksuga — teiseks (tagant lugedes!) Ja oli uhke pealegi!

„Kraavihallid“, Tööts ja hispaania avang.

Ühel „Kraavihallide“ etendusel, kui Sass Teetsov, kes mängis ses tükis Marti, peab lavale tulema, jääb oodatav millegi pärast tulemata. Näitlejad sellises olukorras peavad oskama end päästa, tuleb improviseerida, et ei tekiks tühja kohta. Nii ka seekord. Oskar Põlla, üks kraavihallidest, ronib „künka“ otsa ja hüüab: „Vana Mart tuleb!“ Aga ei tule, tee mis tahad. Teine kraavihall Vidrik Gutman ronib ka vaatama. „Tuleb, tuleb, teate!“ Publik ootab, et millal ta's tuleb. Aga ei tule! Antakse

kellad garderoobidesse. Põlla proovib veel: „Näe, tuleb, õige pikkamisi tuleb, korjab maasikaid!“ Teised vastu: „Ei tema oma paksu kehaga maasikaid kätte saa. Noh, nüüd ikkagi tuleb!“ Ja tuliigi hirmsa ähkimisega ja puhkimisega ja mäng arenes edasi, nagu poleks midagi olnud. Pärast Teetsov vabandab, tema mängivat malet, see on nüüd moes. Teinud parajasti hispaania avangu ja et paremini mõelda, võtnud paruka peast. Kuid kui kell garderoobis helises, siis hirmsa ähmiga ei leidnud parukat nii ruttu. Hea, et niigi läks!

See malemäng pani Töötsule järjekordse paugu „Parvepoistes“. Sass oli pärast seda juhtumit hulk aega nii löödud, et ei sallinud enam seda inimestki, kes mängib malet. Seal Tööts mängib jälle üht peremeest ja olukord on umbes nii, et Andres Särev, too armunud parvepoiss, ootab ühes Tola Kustaga peremeest. Ja ütleb, nagu autor seda soovinud: „Näe, Kusta, vanaperemees tuleb!“ Ise vaatab paremale, paneb veel käegi silme ette, et „näe, Kusta, säält ta tulebki!“ Tööts ju tuliigi, koguni hirmsa ähkimisega, kuid hoopis teisest küljest. Hüppas dekoratsiooni vahelt otse. Peaasi, et aga olla õigel ajal laval, sest lava tagant ümberjooksmine oleks palju aega võtnud. Särev ei osanud sellisele ootamatusele ka teisiti reageerida, kui lausus — et „näe, ei tulnudki sealt, tuli hoopis teisalt.“ Publik võttis tahtmatu stseeni vastu tugeva aplausiga.

Teenitud kroon.

— Täna teenisin krooni — ütles Teetsov ühel õhtul kolleegidele, kui endale väga paksult grimmi määris. (Grimm on kallis lõbu. Võiga ühes hinnas. Kilo võid ja pulk grimmi!) Küsitakse: „Kuidas? Kus?“ Tööts seletab, et vana hea sõber tuleb vastu ja küsib, et ole hea, laena 2 krooni. Tööts annab aga ainult ühe krooni. „Oleks kaks krooni laenanud, oleks mõlemast ilma jäänud, nüüd, näe, teenisin aga krooni!“

Tööts oli väga vihane.

Mõned etendused enne „Tagahoovis“ 100. juubelietendust juhtus nii, et Teetsov tõstis lärmi — teda tahetavat teatrist välja süüa. Pahandas inspsientidega, rekvisiitoriga ja lavatöölisega. Ja väga tõsise näoga, et olge lahked!

Kogu see kisa tekkis sellest, et pump, too kuulus „Tagahoovi“ pump, hakkas esimese vaatuse keskel streikima. Töötsul jälle hulk mängu pumbale üles ehitatud. Pumpab — aga ei tule veetilkagi. Rahvas saalis aiva naerab, naerab otse lubamatul kombel. Aga ega veel sellega jäänudki! Viimases vaatuses — jälle lops! Rekvisiitor paneb vaatuse alguses ämbrisse ligi poole vett, sest tüki kõigu kohaselt peab kingsepp selle vee voorimehenaisele selga viskama. Kuid kui Tööts hakkab vett viskama, pole ämbris enam tilkagi. Puuämber — ära viivanud, vesi jooksnud kõik maha. „See on häbematus, suurite ämbrisse augu ja pumba teete meelega katki, ma tean. Ega ma seda asja nii ei jäta — teatan juhatusele,“ ütleb ta pärast etendust kolleegidele. Võtab ruttu grimmi maha ja ruttab keeglit viskama, sest oli jälle kolmapäev. Ju seal keeglit keerutades unustas ta vist oma ähvardused, sest seni on läinud kõik vana viisi!

Kui H. Maldret opereeriti ...

Möödunud hooaja alul, kui teater hakkas õppima H. Vuolijõe „Põlevat maad“, haigestus — siis veel uus näitleja — Hugo Maldre pimesoolika põletikku.

Küis ikka proovil, ise poolkõveras, kuid operatsioonile ei läinud. Kuid lõppeks haigus ei annud siiski enam asu ja mees läks ikkagi haiglasse. Näitlejad jäävad ootama, et kuidas operatsioon õnnestub. Kuid kahe päeva pärast mees väljas. Ja terve! Hakkas proovidega pihta ja mängib tänaseni. Häda mitte midagi!

— Mis oli? Mis juhtus, küsivad sõbrad.

— Mis juhtus? Panevad voodisse ja lasevad muudkui lamada. Operatsioonile ei mõtle keegi. Siin palju raskemaid, ütlevad, teeme need enne ära, üks siis tule teie järjekord — aega on! Aga kus mul aega! Ootan teise päeva veel — ei midagi. Võtan riided ja tulema. Ega ma sinna magama läinud.

Ja hiljem, kui Maldre haiglasse läks arvet maksma, oldi seal õige kuri. Ta olevat just viis minutit varem ära läinud. Arstil olnud juba kittel seljas ja operatsiooniks noad ja saed teravaks tehtud, kui mindud haigele järele. Voodi tühi, mees läinud! Otsitud kõikjal — kuid asjata! Niisugune mees on soome-rootsi päritoluga Hugo Maldre. Ja niisugune pelgur oli ta pimesoolikas, kes ehmatas enda terveks!

Andres Särev

Karl Freiberg

Kroonika

„TAGAHOOVIS“ LÄHENE JUUBELILE.

Oskar Lutsu ja Andres Särevi „Tagahoovis“ jõuab käesoleva aasta novembris oma sajanda etenduse juubelile, mis ei ole mitte just tavaline Eesti teatrielus. Kuid hoolimata oma ligi saja etenduse vanadusest, ei ole ta seni veel midagi kaotanud oma värskusest ja läheb Tööliseteatris ikka veel täis majadele. Huvitav on märkida, et seni antud 97 etendust on külastanud 34.403 inimest ja piletimüügist on teatritele laekunud ligi 1½ miljonit senti. „Tagahoovis“ on repertuaaris juba neljandat hooaega ja arvatavasti ei lange see veel nii ruttu mängust välja.

Kolme aasta jooksul on „Tagahoovis“ tegelaskond muutunud niivõrd põhjalikult, et osaliste poolest võiks peaaegu kõnelda uuest lavastusest. Nii mängib nüüd Helle Raa Tatjana osa Linda Reiali asemel, Made Varango Niinat Reet Aarma asemel, Enn Toona Beljskit Robert Alamaa asemel, Valter Janno nooremat Braznikovi J. Roolaidi asemel, Alfred Rebane voorimees Kohvi Alfred Laose asemel, Hilda Sooper Fenjat Lydia Liblikmani asemel, Lembo Mägi Murkinit E. Leemetsa asemel, Enn Parve kriminalist Kärti Teet Koppeli asemel, Paul Maivel maalermeister Treid Aleksander Johansonini asemel.

„Tagahoovis“ on nüüd tõlgitud ka soome keelde ja tuleb soome teatris juba lähemal ajal ettekandele.

„MEHE KÜLJELUU“.

Menukamaks tükiks Tööliseteatri käesoleva hooaja repertuaaris on M. Jotuni „Mehe küljelu“, mille seni antud 7 etendust on külastanud ligi 3800 inimest ja mis on keskmiselt ligi 340 krooni etenduse kohta tulu annud.

Maria Jotuni (sündinud 1880. a.) kuulub Joel Lehtose ja Aino Kalda kõrval silmapaistvamana esindajana soome kaasaja kirjanduse realistliku voolu viljelejate hulka. Juba oma esimesest novellikogust („Suhteita“, 1905. a.) peale on ta loomingu aineks olnud väikesed, igapäevased inimesed, hall argipäevased, mida aga kirjanik on kujutanud sellise psühholoogilise teravusega ja olukordade sisimasse hinge tungimisega, et ta novellid on jäänud soome kirjanduse meisterteosteks. Seda laadi realistliku stiili tippsaavutuseks on ta suurem, juba romaani tasemeni küündiv, jutustus „Argielu“ (1909. a.), mis heas tõlkes on tuntud ka Eesti lugejail.

Kuid Maria Jotuni loomingu peatähtsus seisab vahest siiski ta lavateostes, mis kuuluvad parima hulka Soome kaasaja kirjanduses. Ibsenlikkudest meeoludest, kantud perekonnadraama „Vana kodu“ (1910. a.), värvikas kihluste, abielumiste ja abielulahutuste komöödia „Mehe küljelu“ (1914. a.), terava ühiskondliku satiiriga läbipõimitud ja linnakodanluse rahaahnust hammustavalt arvustav „Kuldvasikas“

(1918. a.), maa „kultuurilise häärasrahva“ raha- ja armusuhteid käsitlev komöödia „Tuuhlikangelase proua“ (1924. a.), piiblaineline, sügavast tragismist kantud näidend „Olen süüdi“ (1929. a.) tähistavad M. Jotuni loomingu suurt võidukäiku drama alal.

„INIMESED AJUJÄÄL“

Novembri keskpaigu jõuab „Töölisteateris“ esietendusele tšehhi kirjaniku Vilém Werneri komöödia „Inimesed ajujääl“ — Andres Särevi lavastusel. See on üsna uus teos — selle esietendus toimus alles 1936. a. Praha Rahvusteateris.

Kuid lühikese aja jooksul on „Inimesed ajujääl“ teinud juba oma võidukäigu kogu Euroopas. Kõnelemata sellest, et Praha Rahvusteateris on tükki seni mängitud üle 100 korra, et seda on lavastanud kõik tšehhi ja tšehhi-saksa provintsiteatrid, et seda on mängitud ligi 10.000 tšehhi ühingu väikelavadel ja asjaarmastajate ettekandel, — on teos suure menu osaliseks saanud pea kõigil Euroopa mail. Seda on mängitud näiteks Helveetsias: Zürichis, Baselis, Austrias: Salzburgis, Linzis, Grazis ja mujal, Amsterdamis, Budapestis, Bukarestis, Varssavis (üle 150 korra) ja teistes Poola linnades, Riias (Vene teatri lavastusel), Jelgavas, Belgradis, Sofias jne. Teos on juba tõlgitud ka inglise, prantsuse, rootsi, norra ja soome keelde ja tuleb lähemal ajal neis mais esietendusele.

Peale Töölisteatri mängib Eestis „Inimesi ajujääl“ ka „Vanemuise“ teater ja Tallinna Vene teater.

HOOAJA ALGUS ARVUDES

Kuni 25. oktoobrini s. a. Töölisteater andnud 80 etendust, millised on andnud järgmisi tulemusi:

	Mitu korda mängitud	Vaotlejad: üldse keskmiselt		üldse	Tulu: keskmiselt
				Kr.	Kr.
1. Juhan Kihulane. „Häda õn- nega“	9	3.149	350	1.529,53	169,95
2. Török-Emöd. „Tütarlaps tä- nava“	7	2.181	311	993,28	141,89
3. N. Pogodin. „Aristokraadid“	6	1.992	332	954,90	159,15
4. Mätk-Särev. „Õitsev meri“	8	3.010	376	1.491,83	186,48
5. Jakobson-Särev. „Metsalise rada“	16	5.386	336	3.464,47	216,53
6. Janno-Särev. „Metsmees“	4	1.309	327	572,06	143,01
7. E. Vaigur. „Kraavihallid“	5	1.579	316	656,11	131,22
8. S. Amaglobeli. „Hea elu“	13	4.018	309	2.348,70	180,67
9. Luts-Särev. „Tagahoovis“	6	2.440	406	1.044,74	174,12
10. M. Jotuni. „Mehe küljeluu“	6	3.208	535	2.016,95	336,16
Kokku	80	28.272	353	Kr. 15.072,57	Kr. 188,40

Sabast ja sarvist

Kaks hinnangut.

H. V. kirjutab „Vaba Maas“ 8. X 37:

„Maria Jotuni komöödia „Mehe küljeluu“, mis soome külateatrite repertuaaris on püsinud juba üle 20 aasta, on rahvatükk selle sõna parimas mõttes... Kui „Parvepoistes“ ja „Nõmmekingseppades“ on rahva elu kujutatud suure sisetundega ja tüübid joonistatud klassikalise selgusega, siis Maria Jotuni komöödias „Mehe küljeluu“ puudub nii see kui ka teine... Üldiselt loigiseb kogu komöödia rakendus, samuti ka tüüpide kujutus. Kui „Parvepoised“ ja „Nõmmekingseppad“ on otsegu välja kasvanud rahva elust, siis tundub Maria Jotuni „Mehe küljeluu“ käsitööna, kus kirjaniku silmade ees on seisnud võõrad kujud.“

Tuntud soome kirjandusloolane, prof. V. Tarkainen, kirjutab oma „Suomalaisen kirjallisuuden historias“ — lhk. 300 nii:

„See kalduvus (komöödia poole) pääseski võidule järgmises näidendis Mehe küljeluu, mis on nooruslikumaid ja elujõulisemaid soome komöödiaid. See sisaldab niisugusel hulgal huvitavaid tüüpe ja stseene kihluste, abielu ja abielulahutuste askeldustega, mis on loomulikult ja vabalt kohaldatud tegevusjoone ümber, nagu seda võime kohata vaid sünnipärase komöödiakirjutaja juures. Värske ja vaba pilk üle igapäevase inimõtte madaluse ja tunde arenematuse avaneb selle inimkujude-

astmestikuga tutvudes, kus otsekohe, avameelse maanimeste materialismi kõrval nähakse härrasrahva tujukaid ja riikakaid pisitundekesi ja koomilisi teravmeele valdamisüritusi. Huumori tõhusamaks esindajaks on apteegisulane Tuomas Lukasson, omapärane olejaja, kes katsub ka end kaitsta ja peita oma ebamehelikkust ja oma liha nõrkusi mingi panteismisegase mängleva elufilosoofia varju ja kellest lõppude lõpuks saab naeruväärne tuhvikangelane. Ta on oma kaimu, nõmmekingsepa Topia kõrval omamoodi tublim soome rahva esindaja."

Vabadussõjalaste tõrvamine tegi vihaseks!

Vihane „Film ja elu“ kirjutab:

„Juba see romaan („Metsalise rada“) on raskelt loetav; dramatiseering on jäänud aga eriti raskepäraseks-vaevaliseks probleemi esitamisel, öredaks-šablooniliseks ülesehituselt ja sündmustikult, kusjuures puudub igasugune pingemoment. Taustaks võetud vabadussõjalaste „tõrvaminegi“ osutub vaid sõnadega pildumiseks, olgugi, et seda momenti eriti on rõhutatud.“

Mis tähendab negatiivne?

„Võhik“ „Uus Eestis“ annab sellele täitsa aja- ja asjakohasele sõnale oma autoriteetse seletuse:

„Seda sõna tuleb sellepärast võtta pigemini tehnilise terminina ja tema all mõistetakse kokkuvõttes järgmist: rõvetsemist ja tooretsemist, Vabadussõja ja meie rahvuslike sihtide halvustamist ehk meelega ignoreerimist, Eesti elu eitavate nähete sihilikku väljakandmist, ilma et selle juures oleks tähele pandud ka jaatavaid külgi.“

Kui kirjutuse autor oleks veel pisut lähemalt kirjeldanud ka „meie rahvuslike sihte“ ja „kokkuvõtteski“ kindlama nimestiku andnud „Eesti elu eitavate ja jaatavate nähete“ kohta, siis oleks meil ehk negatiivsuse ja positiivsuse probleem ometi kord lõpulikult selgitatud ja edaspidised vaidlused selle aine üle võiks rahulikult keelu alla panna.

„Publiklane“.

Eesti teatrielu on jälle röömustaval kombel arenenud ja on tekkinud uus kategooria inimesi: „publiklased“, kes ajakirja „Teater“ veergudel ajavad nii tarka juttu, millest nad ilma „publiklase“ raudrüüta hästi ei tihkaks ajada. Näiteks:

„Publiku kasvatamise unarusse jätmine — repertuaari valikul — annab end tulevikus — isegi praegu juba — teravalt tunda. Kes seda pole veel märganud, see astugu ühte meie teatrisse „Metsalise raja“ etendusele. Seal näete, milliseks võib teater oma publiku kasvatada, „andes rahvale, mida rahvas nõuab.“

Härra Karl F. Nõu on vististi kena mees — kahjuks aga — „publiklane“ ja võib sellepärast kirjutada, mis iganes tahab, ilma et temalt keegi nõuaks oma väidete põhjendusi või mõtetki. Seda ei saa ega tohigi nõuda, — sest ta on ju publiklane.

Näitlejate liidu rahvuslik üritus.

Jänkimees on ärevil, kirjutab nii:

„Tallinnas on venelastest amatöörnäitlejad võtnud kõik virgasti välja näitekunstniku tunnistused ja loonud Eesti Näitlejate Liidu juurde oma sektsiooni. See sektsioon omakorda lõi oma teatri, valis sellele juhatuse, revisjonikomisjoni ja nii edasi. Teater vist tegutseki juba. Nii on siis meie näitlejate liidul oma Vene teater. Ja juriidiliselt peab näitlejate liit ka vastutama selle teatri kulude ja võimalike võlgade eest. Niisuguste tõsiste äriasjade juures ma ei tihka isegi nalja teha — ehk satun veel kõlvatu võistluse paragrahvi alla.“

Näitlejate Liit aga arvab hoopis teisiti:

„Eesti Näitlejate Liidu juhatuse arvamusel, et kohapealse Vene teatri huvides on, kui see teatritegemine sünnib mõne Eesti organisatsiooni järelevalve all, kuna venelased ise pole suutnud luua selleks küllalt kindlat moodust.“

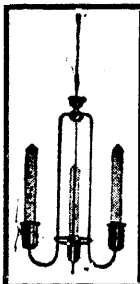
Materiaalne riisiko lasub täiel määral kollektiivil enesel ja NL juhatuse saab olla ainult revideeriv organ.“

Pisut kummaline küll, miks Näitlejate Liidul on eriline huvi just Vene teatri vastu. Kummaline on seegi arvamine, et Liit küll teeb ja on juriidiline peremees, aga mingit vastutust ei kanna. Seegi on juba nagu mingi „publiklase“ loogika.

HARJU 48
TELEFONID:
445-00 JA 479-00

Reserveeritud

**Armatuuride
tööstus**

EX'i
MÜÜGIKOHT
Vene tän. 8, II korral

Soovitab moodsamaid maitserik-
kaid armatuure, laua-, seinalam-
pe, lambivarje jne.

Piiri Sõjamaetehas

Herbert Tamm

Helmi Tohvelman

SUURIM JA TÄIUSLIKUM
RIIDEKAUBAMAJA

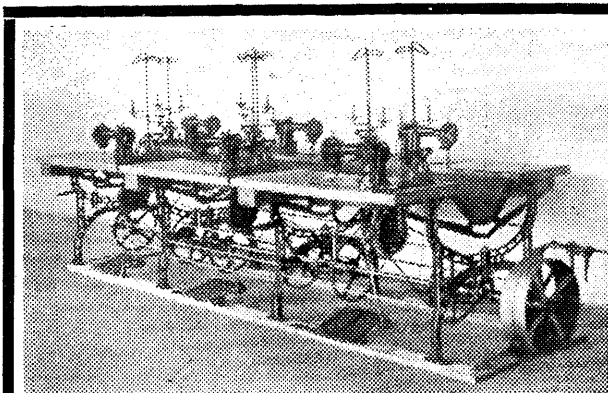
KÕIGE ODAVAMAD
PÄEVAHINNAD
MÜÜK KA ORDERITE
JÄRELE

„**LAI DU**“

TALLINN, VALLI 4 TEL. 450-23

Olge võistlusvõimelised
õmmelge odavalt

tootke kvaliteettööd
tööstuse eriõmblusmasinatega

DÜRKOPP

LEWIS

REECE

Union Special

õmblusmasinaid

- r ä t s e p a
- t r i k o t a a z i
- s a a p a p e a l s e
- s a d u l s e p a
- j a p e s u

tööstustele

m ü ü b
OSAKEYHTIÖ

Mercantile

ESINDAJA EESTIS:

Ostusundusesta demonst-
reerimine näiteruumis

ins. *Erich Kriisa*

TALLINN, VANA POSTI 8

Külastage näiteruumi!

Telefon 451-81

Aleksander Teetsov

Lisl Lindau

VALMISRIIETEARI

J. EIDELMANN

Tallinnas, S. Karja tän. 3.

Telefon 446-88.

*

Soovitab lugupeetud ostjaskonnale suures ja heas valikus viimase mae järgi valmistatud naiste- ja meeste üliriideid, ülikonna-, palitu- ja mantliriideid, karusnahku ja karusnahkmantleid.

Hinnad mõõdukad.

Tellimiste täitmise korralik ja kiire.

*

E. GÜNTHER

TALLINN, TARTU, VILJANDI, PÄRNU.

KÕIGILE TUNTUD KUI
SOODSAIM OSTUKOHT.

ÄRGE UNUSTAGE OMA
VARA JA ELU
KINDLUSTAMAST

„EEKS-MAJA”S“

HARJU 45, TALLINN
KODUKESKJAAM
478-08

Lugupeetud
tarvitajad,

nõudke igalt poolt

P. K. „VÕIEKSPORT“
KESKMEIEREI

kõrgeväärtuslist piima ja piimasaadusi,
mis on üldist tunnustust leidnud.

P. K. „VÕIEKSPORT“ KESKMEIEREI

TALLINN, C. R. JAKOBSONI TAN. 14.

TELEFONID 305-18 ja 308-64

Anna Tamm

KÜLASTAGE

PEFTER PÕDER!

VALMISRIIETEÄRI

KULLASEPA TÄN. 16

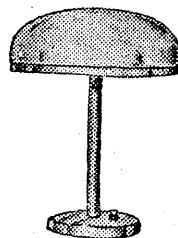
ALATI RIKKALIKUS VALIKUS

NAISTE

JA

MEESTE

VALMISRIIDEID.

ELEKTRISELTS

AEG

TALLINN, RAEKOJA PL. 4,

KODUKESKJAAM 428-15

BALLIL JA

TEATRIS

Q. Kilgase

RIIDED

K-S. M. AGUR

TALLINN,
KULLASEPA 18
TEL. 479-58

KÕIGE
SOODSAM
OSTUKOHT

JÄRJEKINDLALT TÄIENEV

Suures valikus
igasuguseid

välis- ja kodumaa

**PEENNAHA,
PUDU- JA
PESUKAUPU**

Kõrges väärtuses daami-
de, laste ja härrade

I H U P E S U

KIRJANDUST
KÕIGILT ALADELT
LEIATE ALATI

K. K. Ü. „TÖÖKOOLIS“

TALLINN, PÄRNU MNT 28. tel. 462-56

ВЕНЕ КИРЯНДУСЕ
КЕСКЛАО „МЕ Ж-
ДУНАРОДНАЯ
КНИГА“ РЕАЕСИН-
ДУС

Aleksander Mägi

Ruts Bauman

Valmisriieteäri

G. Salurand Sahkenberg

Tallinn, Pärnu mnt. 41
Kino „Kungla“ kõrval.

Suur valik
meeste ja naiste
üliriideid
ja
ülikondi.

Tellimiste vastuvõtmine.

Roman Saad'i jalanõudeäri

Maakri 4, Tallinnas
Telefon 302-66

Tellige endale 1938. aastaks

Eesti ainuke vasesügaavtrüki ilmutv ajakiri

„NÄDAL PILDIS“

mis on ehteks igale lugemislauale. Ajakiri toob igas numbris:

HUVITAVAI) FOTOMONTAAŽE päevasündmustest nii kodu- kui välismail;

ARTIKLEID vaimse elu igalt alalt meie parimate publitsistide sulest;

ALGUPÄRASEID NOVELLE meie tuntuimailt kui ka algajailt kirjanikelt, samuti põnevjutte tõlgetena;

REISI- JA VAATLUSKIRJELDUSI kodumaa kõigist paigust ning ka võõrriikidest.

„Nädal Pildis“ ilmutv kaks korda kuus ja maksab tellides: $\frac{1}{1}$ aastast kr. 5.—, $\frac{1}{2}$ aastast kr. 2.50, $\frac{1}{4}$ aastast kr. 1.25. Välismaale 50% ajakirjanduse-kontorid.

kallim. Tellimisi võtavad vastu kõik vabariigi postiasutused ja

„Nädal Pildis“ jagab oma 1938. a. aastatellijate vahel

10 väärtuslikku preemiat.

TOIMETUS JA TALITUS

Tallinn, Tartu mnt. 49, tel. 304-22.

Teatrist tulles külastage

O. K.

SUUR KARJA 18

RESTORAN **ÜLOKAALIS**

tel. 449-93

igal õhtul suur **kabaree**

muusika kella 9—5 homm.

JUK. HOLSTI juhatusel.

MUGAVAD KABINETID

KOHVIK tel. 432-61

(konservatooriumi kõrval)

MUUSIKA kella $\frac{1}{2}$ 8—12 õhtul,
mängib Kirillovi kvintett.

Maitsvad lõuna- ja õhtusöögid.

ALATI KINK—

uudisesemeid

peennahatöö alal

M u g a v a d

k ä e k o t i d

Portfellid

jne.

K o h v r i d

Villane kaup

Soodsaimad hinnad

G. LILIENTHAL

Pärnu mnt. 26 (Kave vabriku kõrval).

Linda Saul

Lensi Römmer

Ka kõige

moodsam kleit

*ilma sinna juure sobi-
vate kingadeta ei
ole ilus*

Moodsaid kingi

igaks otstarbeks ostate muidugi

jalanõude kauplusest

"Uranus"

Viru 10

Hooajaks

daamidele ja härradele

UUSIMAS MUSTREIS

riidekaupu

soovitab

Julius Rosing

S. Karja 11. Tel. 445-84

Elektriarmatuurid

elu-, söögi-, magamistubadesse, kabinettidesse. Elektrikeedunõud-, pliidad-, ahjud. Igasugused instalatsioon-materjalid, mootorid, hõõglampid, vaskplekk, takistustraadid.

Bakeliidi pressimine.

Omad töökojad.

O/ü.

TILGA&Ko

Tallinn, Harju 23,
Telefon 467-98.

Nõuanded. Kalkulatsioonid.

N a h k a,

talla-, pastla-, pinsoli-, saapa pealis- ja voodrinahad.

Nahakaupu,

hobuseriistad, riimad, tööpõlled, kindad jne.

Jalanõusid,

nahast: a.-s. „Globus’e“ tehastest, kummist: o.-ü. „Põhjala“, „Quadrat“, „Nokia“ kalosse ja botikuid.

Kingsepa-

ja sadulsepa-tarbeid, saapatikud, lõngad jne.

Jalgratta

sise- ja väliskummid o.-ü. „Põhjala“, „Quadrat“, „Nokia“ jne. tehastest.

Müük suurel ja väikesel arvul

Jällemüüjatele vabrikuhindadega

N. Bõstrov

Veneturg 1, telefon 313-13

Katrin Välbe

Hilda Sooper

H. Palm

Dipl. Paris

rätsepa-
ateljee

Narva m. 14-3
Telef. 315-82

Pariisi ja
Londani vii-
mased mae-
uudised

ETA

Suurim valik
lõnga- ja
rüüduudiseid

A. LAAMANN

Ü. Karja 8. tel. 436-64

KÕIKI HOOAJA KODU-
JA VÄLISMAA RIIDE-
KAUPU SUURES
VALIKUS

SOOVITAB

H. GUTKIN

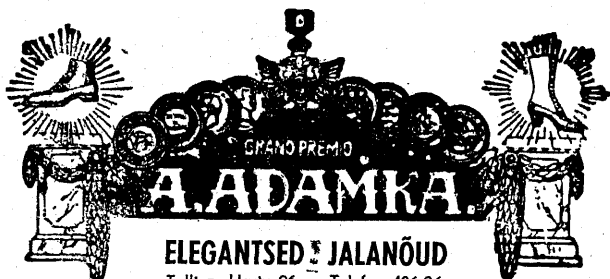
INGLIS MAGASIN

TALLINN, VIRU 4
POSTKAST 272 • TEL. 436-44

TALLINNA LINNAPANK

SUUR JA VAIKE KARJA 7/2
OMA TELEF. KESKJAAMA
NR. 426-75

TOIMETAB KÕIKI PANGA-
OPERATSIOONE SISE- JA
VÄLISMAAL

ELEGANTSSED JALANÕUD

Tallinn, Harju 26. Telefon 436-26.

Johannes Romot

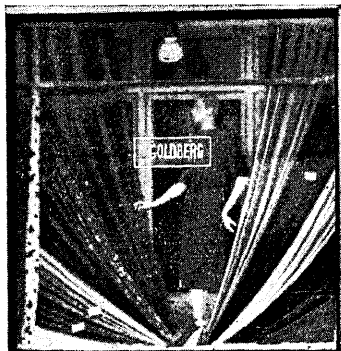
Alfred Rebane

KULUDE KOKKUHOID
ON TEIL KINDLUSTA-
TUD KUI KANNATE

“PÕHJALA”

KALOSSE JA BOTIKUID

Kodumaa riidekauplus'es TARTU MNT. 12

(end. Tartu mnt. 50)

LEIATE ALATI SUURES VALIKUS IGASUGU
RIIDERESTE

HOOAJA VIIMASED UUDISED

A/S. VOLTA TEHASED

TALLINN, SOO 27

TELEFON 477-66

Liht ja tuleohutud

triikraud
keeduplaadid
soojavee katlad
(boilerid)

Muusikakunstnik, klaveriõpetaja ja
õpilane omandab teadlikult ainult
firma K. Saare

kontsertpianiino

K. SAARE klaveritööstus,

Liivalaia 64
Telefon 457-01

Hugo Maldre

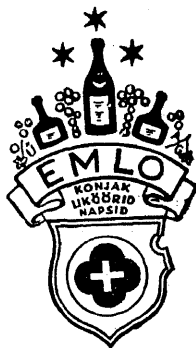
Oskar Põlla

TEATRISÕBRAD!

Külastage etenduste
vaheaegadel ja lõpul teatri
einelauda.

Igal õhtul **muusika**. Mängib
vene keelpillide
kvartett.

Teenimine kiire ja korralik.

U/Ü. „EMLO“

Tallinn, Aia tän. 10. Telef. 451-08

SOOVITAB KÕRGES HEADUSES:

**KONJAKEID, NAPSE,
LIKÖÖRE, WHISKYT**

Saadaval siin, **TEATRI EINELAUAS**

BIRK"II

värvimisetööstus
apretuur, dekatuur
keemiline puhastus

Tallinn, Mäakri 23. Tel. 307-07
Raevoja pl. 13. „ 429-28

Parim töö.
Möödukad hinnad

ELEKTROTEHNIKA TÖÖSTUS

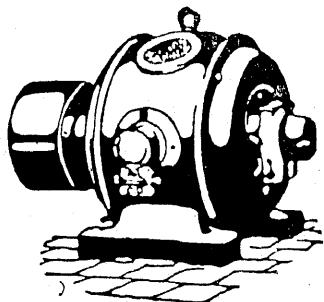
„VÕIME“

Tallinn, Pagari 4. Telefon 481-60

Elektrotehn. tarbeid ostate soodsamini

V. ENGEL'I juurest.

Tallinn, Pikk tän. 39, telef. 444-53

Enn Parve

Olly Jürisson

JULIUS KULL

RÄTSEPAÄRI

TALLINN, S. KARJA 6-3. TELEF. 468-37

Igaks hooajaks elegantne
 meesteriätetus tellimise peale
 ● Kohale jõudnud inglise riided ja mustrid tellimiseks suures valikus ●
 I-kl. töö vastutusega
 Mõõdukad hinnad ●

Kaitsemärk.

Kaitsemärk.

Kaitseb:

„KARU“ riidevärve

„Ingo“ nahavärve

„PROTEIIN“ mineraal
maalivärve

„KARU“ saapamääre (vedel)

„KARU“ saapatikke
jne. jne.

MÜÜGIL IGAL POOL.

Värvitööstus „KARU“

J. Tallikas

*Tööstuse kauplus Uue tänava alul
Vana Viru 5. Tel. 447-94*

TÖÖRIISTU,
EHITUSTARBEID,
TERAS - RAUAKAUPU

pakub

soodsate
hindadega

Joh. Krahe

TALLINN,
NARVA MNT. 4
KÖNETRAAT 308-93

**MAJAOMANIKE
KREDIITPANK**

Tallinn, Pärnu mnt. 6, kõnetr. 426-69

**Toimetab kõiki
pangaoperatsioone.**

Made Varango

Helle Raa Tooni Madissoona
„METSALISE RAJAS”

Suurimad paberikaupade, kirjutus-
tarbete ja raamatute laod Eestis

KIRJASTUSÜHISUS

„RAHVAÜLIKOOI”

TALLINNAS, Harju tänav 48, omas majas Telefon 444-30
Pärnu maant. 10, pangamajas Telefon 446-67

Meie suurlaod võimaldavad iga teie soovi täitmist kiirelt ja odavalt.

ERA

A/S. „TEKLA”

RIIDEKAUPLUSED:

TALLINN, S. KARJA 15 ♦ PÄRNU 6
HAAPSALU, KURESAARE, MUST-
VEE. NARVA, PETSERI, PÄRNU, RAK-
VERE, VALGA, VIJJANDI, VÖRU.

Ketramise- ja kudumisevabrik **A.-S. „EESTISIID“** seadistud 1932. aastal.

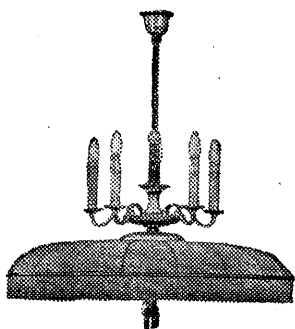
VALMISTAB KÕIKSUGUSEID RIIDEID JA LÕNGU.

V A B R I K U L A O D :

Tallinn, Viru tän. 5, telefon 447-87
Tallinn, Viru tän. 14, telefon 443-97
Tallinn, Laadaplats 70
Tartu, Poe tän. 2, telefon 10-17
Narva, Peetri plats 1

Viljandi, Tortu tän. 1, telefon 30
Petseri, Turuplats 17, telefon 1-19
Tõrva, Tartu tän. 2
Nõmme, Pärnu 90-92
Rakvere, Tallinna tänav 25

Eritellimiste vastuvõtmine. Restide müük.

ELEKTRISELTS

AEG

TALLINN, RAEKOJA PL. 4,
KODUKESKJAAM 428-15

KLAAS-PORTSELAN

JA MUUD

MAJATARBED.

TALLINNAS, V. KARJA 7, ESTONIA
PST. 13 JA S. TARTU MNT. 13.

RESERVEERITUD

Olga Adorf

Enn Toona

NAISTE

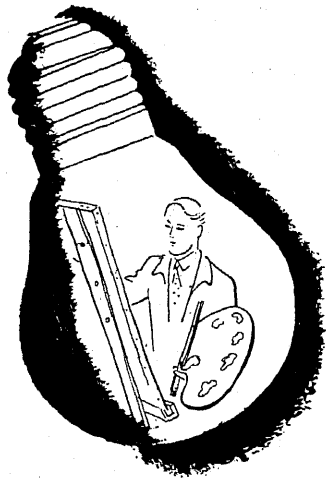
JA

MEESTE

VALMISRIIETEARI

B. Rubanowič

HARJU 22/24
TELEF. 436-95

TUNGSRAM®

Tarvitab vähem voolu,
annab rohkem valgust.

Esindus K/K Eug. Sacharias, Tallinn

SALAMANDER

ESINDUSKAUPLUS
VABADUS VÄLJAK10

K. SIIG

MÖÖBLIÄRI

TALLINNAS, S. TARTU MNT. 8

SOOVITAB KUIVAST PUUST:

1, 2 ja 3 uksega riietkappe, puhveteid, kirjutuslaudu, söögi- ja saalilaudu. Raudvoodeid 1, 1 1/2 ja 2 inim. lauses, lapse voodeid, madratseid, diivaneid jne.

Võtan igasuguseid tellimisi vastu.

HINNAD VÖISTLUSETA JA MAKSÜTINGIMUSED SOODSAD

Mehaaniline saapaparanduse

kiirtööstus

Tallinn, S. Karja tän. 2

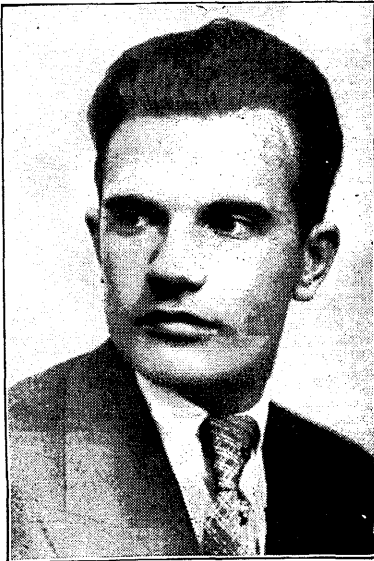
kõnetraat 445.67

Odavamaid ostukohti Tallinnas

karusnahku
kübaraid
mütse
pesu- ja
pudukaupu

E. DIELSKY

4 Maakri tänav **4**

Helmut Vaag

Salme Liiv

A. PESUR'I

VALMISRIIETE- JA
RÄTSEPAARI

Kullasepa tän. 7
telefon 445-38

Rahuldab kõige nõudlikuma
telliija ja ostja

Tellimisi täidetakse
kiirelt ja korralikult

ISIKLIKUL JUHATUSEL

Austusega A. PESUR

Elmar Torv'i

metsamaterjalide müügiladu

Tallinnas, Laulupeo 26.
Telefon 304-10

Müüb ja hooveldab igasugust

metsamaterjali

Paul Maivel

Vidrik Gutman

 Teatrisõbrad, nõudke
HINNATA **REKLAAMBROŠÜÜRE!**
 Uudisnäidendeid
 ilmunud suures valikus.
Tavet MITSU ★
 ★TALLINN, VENE T. 6, TEL. 445-94

Fotoateljee

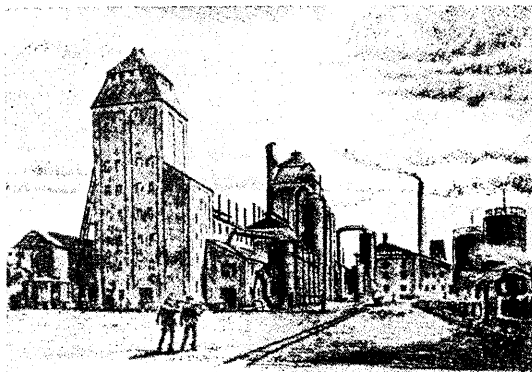
Meisterfotograafid
Kuninga 1

Kunstilise ja tehnilise fotograafia
ja suurenduste ateljee. Pildikirjastus

Avatud ärip. h. 9-5, pühap. 11-2

A-S. Esimene Eesti Põlevkivitööstus

endine
RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUS

JUHATUS JA MÜÜGIBÜROO:

TALLINN, VALLI 4-3.

TELEGR. AADR.: PEAPÕLEVKIVI

Telefonid: juhatus 450-62

üldine 450-85

arveosak. 474-76

|||||
ÕLIVABRIKUD KOHTLA-JÄRVEL
1936
|||||

Põlevkivi; toorõli; kütteõli; bensiin; mootorpetrooleum; mootornafta; diiselnafata; rasked õlid; Bituumen (Estobitumen); asfalt-emulsioon; maanteeõli; immutusaine „Fenolaat“; „Estokarbolineum“; immutusõlid; viljapuu-karbolineum; putukamürk „Puttox“; katuselakk (katusetõrv); raulalakk (asfalt-lakk) ja asfaltmastiks.

**TOIMETAB KÕIKI
PANGA
OPERATSIOONE**

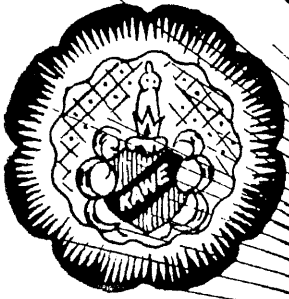
**OSTAB JA MÜÜB
VÄLISRAHA JA IGA-
SUGUSEID KINDLA-
PROTSENDILISI
VÄÄRTPABEREID**

Ü.K. Eesti Rahvapank

**TALLINN, S. KARJA Nr. 19
TELEFON 425-55**

Lauas
uudis!

KORVER

Eriti mõru
šokolaad
№ 1001 ja № 1002